

KOHTLA- JÄRVE LASTEAIA PÄÄSUKE

ÕPPEKAVA

SISUKORD

1. Lasteasutuse liik ja eripära	4
2. Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid.....	6
3. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted	6
4. Õpikäsutus	7
5. Õppekava sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti läbiviimisel.....	7
5.1 Valdkond "Mina ja keskkond"	7
5.1.1 Valdkonna õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid	7
5.1.2 Valdkonna "Mina ja keskkond" sisu	8
5.1.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldamine.....	8
5.1.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused	8
5.2 Valdkond „Matemaatika”.....	9
5.2.1 Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	9
5.2.2 Valdkonna „Matemaatika” sisu:.....	10
5.2.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldamine.....	10
5.2.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused	10
5.3 Valdkond “Kunst”	11
5.3.1 Valdkonna õppe-ja kasvatustöö eesmärgid	11
5.3.2 Valdkonna “Kunst” sisu	11
5.3.3 Õppe- ja kasvatustöö kavandamine ning korraldamine	11
5.3.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused	12
5.4 Valdkond „Keel ja kõne”	12
5.4.1 Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	12
5.4.2 Valdkonna „Keel ja kõne” sisu	13
5.4.3 Õppe- ja kasvatustöö kavandamine ning korraldamine	13
5.4.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused	13
5.5 Valdkond „Eesti keel kui teine keel”	14
5.5.1 Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	14
5.5.2 Valdkonna “Eesti keel kui teine keel” sisu	14
5.5.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldamine.....	14
5.5.4 Eesti keele õpetamine vene õppekeelelega rühmades.....	15
5.5.5 Laste arengu eeldatavad tulemused	15
5.6 Valdkond “Muusika”.....	16
5.6.1 Valdkonna õppe- ja kasvatustöö eesmärgid	16
5.6.2 Valdkonna „Muusika“ sisu on.....	16
5.6.3 Õppe- ja kasvatustöö kavandamine ja korraldamine.....	16

5.6.4 Laste arengu eeldatavad tulemused	17
5.7 Valdkond „Liikumine“	17
5.7.1 Valdkonna õppe- ja kasvatustöö eesmärgid	17
5.7.2 Valdkonna „Liikumine“ sisu	17
5.7.3 Õppe- ja kasvatustööd kavandamine ning korraldamine	18
5.7.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused	18
5.8. Üldoskuste areng eelkooli eas	19
5.8.1. Tunnetusoskused	19
5.8.2. Lapse arengu eeldatavad tulemused	19
5.8.3 Sotsiaalsed ja enesekohased oskused	22
5.8.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused	23
6. Lasteasutuse õppe- ja kasvatustöö korraldus	25
6.1 Lasteaia õppeaasta	25
6.2 Lasteaia aasta tegevuskava	26
6.3 Lasteaia aasta TEL- tegevuskava.	26
6.4 Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	26
6.5 "Kiusamisest vaba lasteaed ja kool"	30
6.6 Keelekümbelprogrammi lasteaias	32
6.7 Liitühma töö korraldamise alused	43
6.8 Töö suveperioodil.	44
6.9 Lasteaia territooriumile väljumise kord	44
7. Lapse arengu hindamise põhimõtted ja korraldus	44
7.1 Lapse arengu hindamise eesmärgid	44
7.2 Lapse arengu hindamise põhimõtted	45
7.3 Lapse arengu hindamise korraldus	45
7.4 Lapse koolivalmiduse hindamine	46
7.5 Lapse arengumapi koostamine	47
8. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus	48
9. Koostöö vanematega	50
9.1. Arenguvestlused lastevanematega	51
10. „Mina ja tervis“	52
10.1. Lapse arengu eeldatavad tulemused	53
11. Liikluskasvatus	55
12. Väärtuskasvatus	55
13. Robootika	57
14. Keskkonnaharidus	58
15. Projekt „Eestikeelne rühmaõpetaja vene õppekeelega rühmas“	61
16. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	64

1. Lasteasutuse liik ja eripära

Lasteaed on ehitatud 1961.aastal. Lasteaed asub Kohtla-Järve linnas, Järve linnaosas.

Lasteaias töötab neli rühma. Õppetöö algab lasteaias 1.septembril ja kestab 31.augustini.

Alates 1. septembrist 2023.a vene õppekeele rühmi lasteaias ei ole ja lasteaias kõik rühmad kakskeelsed: eesti ja vene õppekeelelega.

Osalise keelekümbeluse rühm ja projektiga seotud rühma meetodikad annavad lapsele võimaluse omandada teist keelt loomuliku suhtlemise ja mängulise õppimise keskkonnas ning samal ajal arendab ta oma emakeelt vastavalt oma eale.

Lasteaed on munitsipaalasutus ja lasteaia tegevuse aluseks on Eesti Vabariigi seadusandlus ja Riiklik õppekava.

Pedagoogid toetavad eesti keele õpet lastele rühmades. Lasteaias on traditsiooniline tähistada rahvuslikke pühaid: Vastlapäev, Mardi ja Kadripäev, Jõulud, Lihavõttepühad, Nelipühad. See tekitab huvi tähtpäevadega seotud rahvakommete vastu. Lasteaias väärtustatakse eelkõige heasoovlikkust, sõbralikke suhteid, hubasust ja puhtust. Lasteaed on pidevalt arenev, tervislikke eluviise väärtustav, turvalist kasvu- ja töökeskkonda pakkuv laste- ja vanematesõbralik lasteasutus, kus on ilus ja suur õueala. Lasteaia õueala on hästi haljastatud.

Õppekeskkond on varustatud mitmekülgsete ja kaasaegsete õppevahenditega.

Lasteasutus liitus ametlikult keelekümbeluse programmiga 2011. aasta 1. septembrist. Praegu lasteaias on 2 osalise keelekümbeluse rühma ja 2-s rühmas rakendatakse Haridus- ja Teadusministeeriumi projekti ” Eestikeelne õpetaja vene õppekeele rühmas”, alates 1. septembrist. 2021. aasta

Lasteaias pööratakse suurt tähelepanu laste väärtuskasvatusele ja tervise edendamisele.

Lasteaed kuulub Tervist Edendavate Lasteaedade (TEL) võrgustikku, kahes keelekümbeluserühmas rakendatakse „Kiusamisest vabaks!” meetodikat ning lasteaias tegutseb LegoWedo robotika ring. Õuesõpe integreeritakse lapse igapäevastesse tegevustesse ning see arendab laste otsustusvõimet ja ärgitab tegutsemishimu. 2022. aasta sügisest on lasteaid liitunud keskkonnaharidus programmiga “Roheline kool” ning 2023. aastal teenis lasteaid oma keskkonnaharidustegevuse eest Rohelise lipu.

Liitrühmade olemasolu, mis oma erivanuste laste koosseisuga soodustab igati laste vaimset ja füüsilist arengut. Lapsel on iga päev võimalus suhelda erinevas vanuses lastega ning suhtlemistasandite mitmekesisus mõjub igati soodsalt laste sotsiaalsele arengule.

Lastele on loodud soodsad õppe-, kasvu- ja mängutingimused ning tagatud on turvaline ja arendav õppe- ja kasvukeskkond. Kõik lastega seotud tegevused toimuvad mängulises vormis, kasutades selleks erinevaid arendavaid õppevahendeid. Igas rühmas on lapse eale vastavad mängud, raamatud ja muu arendavaks tegevuseks vajalikud vahendid. Rühmaruumides ja saalis

on erinevad tehnilised õppevahendid: SMART-tahvel, projektorid, arvutid, printerid, magnetofonid, tahvelarvutid ja 3D tehnoloogiad.

Lasteaial on palju aastatepikkuseid traditsioone - üritusi ja pidusid, mis annavad lasteaiale oma näo ning võimaluse lastele ja nende peredele aktiivseks osavõtuks, samas tihendab see ka lasteaia personali.

Aastate jookusul on lasteaias traditsiooniks viia läbi alljärgnevaid üritusi:

- 1.september - teadmispäev
- Spordipidu
- Isadepäevapidu;
- Mardi- ja Kadripäev (ühispidu Kohtla-Järve Lasteaiaga Tuvike);
- Jõulupidu (lastele ja personalile);
- Kuuse ärasaatmispidu;
- Kodumaa sünnipäev;
- Vastlapäev (eesti ja vene vastlakombed);
- Emakeelepäev
- Ekskursioonid, väljasõidud
- Teatrikuu;
- 1.aprill- naljapäev
- Emadepäevapidu;
- Lastekaitsepäevale ja kooliminevatele lastele pühendatud pidu.

MOTO

Võtame vastu armastusega, saadame ära uhkusega!

MISSIOON

Kohtla-Järve Lasteaia Pääsuke missiooniks on luua koostöös lastevanematega terviklik arengukeskkond nii lastele kui ka täiskasvanutele. Hoida ja tugevdada lapse tervist ning soodustada tema emotsionaalset, kõlblist, vaimset, sotsiaalset ja kehalist arengut, et kujuneksid eeldused igapäeva eluga toimetulekuks ja koolis õppimiseks.

VISIOON

Kohtla-Järve Lasteaed Pääsuke arendab lapsi soodsas õpi- ja kasvukeskkonnas, kus väärtustatakse laste loovust, tervislikku ja aktiivset elustiili ning kus laps tunneb end oodatuna, armastatuna ja turvaliselt.

Lasteaia põhiväärtused:

Kaasaegsus ja areng – mitmekesistame õppevõimalusi läbi tänapäevaste digivahendite ning nüüdisaegse õpikäsituse rakendamise.

Lapsest lähtumine – soodustame lapse omaalgatust ja pakume lapsele parimat võimalikku keskkonda lähtudes tema eakohasest arengust, individuaalsetest vajadustest ning erisustest.

Koostöövaimus – väärtustame meeskonnatööd ning erinevate huvigruppide kaasamist ühiste eesmärkide nimel tegutsemisse.

Ühtehoidmine – hoolime üksteisest, oleme sõbralikud ja lugupidavad suurtesse ja väikestesse, mis loob ühtehoidva ja ühistel väärtustel toimiva kogukonna.

Keskkonnasäästlik ning tervislik eluviis - suhtume ümbritsevasse loodust säästvalt ning tugevdame oma tervist süües puhast toitu ja õues tegutsedes ning mängides.

Rahvakultuuri säilitamine – väärtustame, hoidame ja anname edasi Eesti kultuuripärandit läbi rahvuslike traditsioonide ja kultuurisündmuste.

2. Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppimine on elukestev protsess, mis tuginevad kollektiivi ja lastevanemate kokkulepitud eesmärkidele ning väärtustele. Lasteaias tagatakse kvaliteetne eestikeelne haridus, mis annab piisava keeleoskuse, et jätkata õpinguid eesti keeles järgmisel haridustasemel.

2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- toetada lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusena kujuneb lapsel tervislik ja positiivne minapilt;
- toetada ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest;
- toetada laste mängu-, õpi-, sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arengut.

Eesmärgid on konkreetsed, mõõdetavad, realistlikud ja ajastatud tegevuse lõpptulemused, mis sõnastatakse lastest lähtuvalt.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise põhimõteteks on:

1. Lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
2. Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
3. Lapse loovuse toetamine;
4. Mängu kaudu õppimine;

5. Humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
 6. Lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
 7. Lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
 8. Üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
 9. Lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös;
 10. Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine;
 11. Sujuvad üleminekud – sujuvad üleminekud kodust lasteaeda ja lasteaiast kooli.
- Koolivalmiduse kujundamine läbi mängu ning mängulise õpi- ja arendustegevuse.

Põhimõtted on üldised tegevusprintsipiibid, mis tuginevad kollektiivi ja lastevanemate kokkulepitud eesmärkidele ning väärtustele.

4. Õpikäsutus

1. Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.
2. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära ja võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervislikku seisundit jms. Pedagoogid on laste arengu toetava keskkonna loojad.
3. Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse valiku tegemisel ning tehtut analüüsima.
4. Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:
 - Kavandada oma tegevust, teha valikuid
 - Seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega
 - Kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes
 - Arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle
 - Hinnata oma tegevuse tulemuslikkust
 - Tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

5. Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lõimivad tegevused

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Lasteasutustes on keeleõpe lõimitud teiste ainete ja tegevustega. Eestikeelseid laule ja mänge kasutab muusikategevuses, liikumistegevus kasutab eestikeelseid käsklusi ja liikumismänge ja

käeline tegevuses eestikeelseid seletusi ja sõnavaraõpetust . Sellest järeldeb lasteaia teiste õpetajate keeletaseme ja kõigi lastega tegelevate õpetajate koostöö paranemine.

Kohtla- Järve Lasteaia Pääsuke õppekavas esitatakse õppe- ja kasvatustegevuse sisu järgmistes valdkondades:

- mina ja keskkond
- keel ja kõne
- matemaatika
- kunst
- muusika
- liikumine
- eesti keel kui teine keel

5.1 Valdkond "Mina ja keskkond"

Peamised suunitlused

Väikese lapse arengus on olulisel kohal tema ise ning tema lähim ümbrus. Laps õpib lähtuvalt temast endast ja ümbritsevast keskkonnast. Valdkond „Mina ja keskkond“ toimib teematerviku põhimõttel, mis võimaldab teemade, valdkondade ja eri tegevuste ulatuslikku integratsiooni rühmade tasandil lähtuvalt lapsest.

5.1.1 Valdkonna õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. Mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult
2. Saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas
3. Väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone
4. Väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda sellele vastavalt ja ohutult
5. Väärtustab keskkonda ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi
6. Märkab nähtusi ja muutusi looduses

5.1.2 Valdkonna "Mina ja keskkond" sisu jaguneb järgmiselt

- Sotsiaalne keskkond: mina, perekond ning sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombid, teised rahvused Eestis; üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine.
- Tehiskeskkond: ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus
- Looduskeskkond: kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

5.1.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) Valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalsed keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) Suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) Lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) Suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeltõlge tegema;
- 5) Suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

5.1.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused

2-3a	3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
Oskab ohutult liikuda rühmas, õuealal.	Nimetab sõidukeid, teab fooritulede tähendust.	Teab, kuidas ohutult liigelda ja jalgrattaga sõita.	Selgitab helkuri, kiivri tähendust.	Kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses.
Oskab kuulata ja määrata heli suunda.	Oskab nimetada loomi, putukaid.	Kirjeldab mõningaid ohte kodus, lasteaias, liikluses.	Oskab nimetada ohtusid lasteaeda ümbritsevas liikluses.	Kirjeldab teekonda kodust lasteaeda.
Nimetab tegevusi pildil.	Ütleb ees- ja perekonnani me, nimetab pereliikmeid.	Tunneb ja nimetab tuntumaid kodu- ja metsloomi.	Kirjeldab ohte kodus, liikluses, veekogul.	Kirjeldab loomade välimust, loodust, taimi, seeni.
Nimetab mõningaid loomi ja linde.	Teab oma rühma nime.	Kirjeldab ennast, oma kodu.	Kirjeldab kodukohta loodust, taimi, seeni.	Oskab end tutvustada, teab pereliikmeid ja sugulasi.
Teab pereliikmeid.	Nimetab kodumasinaid	Suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt.	Eristab tervisele kasuliku ja kahjuliku.	Teab kodust aadressi, lasteaia aadressi.
	Oskab lohutada sõpra.	Kirjeldab erinevaid aastaaegu.	Kirjeldab ennast, oma huvisid, kodu, perekonda.	Kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võivad mõjutada tervist.
			Nimetab erinevaid	Teab kodumasinatega seotud ohte.
				Nimetab erinevaid ameteid.

			ameteid. Käitub keskkonda säästvalt. Mõistab tehismaailma mõju.	Näitab kaardilt oma kodukohta. Teab Eesti Vabariigi presidendi nime. Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone. Loob ja hoiab sõprussuhteid. Teab oma kohustusi ja õigusi. Teab rühmareegleid ja täidab neid.
--	--	--	---	---

5.2 Valdkond “Matemaatika”

Peamised suunited

Laps alustab juba väiksenä esemete vaatlemist ning tunnetamist kõigi meeltega. Ümbritsev maailm koosneb esemetest ja nähtustest. Laps õpib esemeid kirjeldama: algul õpetaja abiga, hiljem iseseisvalt ning järjest detailsemalt. Matemaatikast arusaamine tugineb reale käelistele, sõnalistele ja mõttelistele tegevustele, mille abil laps hakkab ruumis ja ajas orienteerumisel kasutama erinevaid oskussõnu.

Matemaatika õppesisu koosneb järgmistest põhitegevustest:

loendamine, järjestamine, rühmitamine, samaväärse hulga moodustamine, hulga püsimine, mõõtmine, terviku ja osa võrdlemine ning modelleerimine.

5.2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

1. Rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
2. Järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
3. Tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
4. Mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
5. Mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
6. Tunneb ja kirjeldab geomeetrisi kujundeid;
7. Näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

5.2.2 Valdkonna Matemaatika sisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;

- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid.

5.2.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) Suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) Harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) Seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) Suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) Toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

5.2.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused (matemaatika)

2-3a	3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
Leiab samasugused esemed.	Rühmitab esemeid suuruse järgi.	Järjestab.	Mõõdab pikkust, laiust, kõrgust.	Võrdleb hulki, kasutades mõisteid: rohkem, vähem, ühepalju.
Rühmitab esemed sarnase tunnuse järgi.	Otsustab, kas nimetatud ese kuulub hulka.	Rühmitab kahe erineva tunnuse alusel.	Hindab kaugust silma järgi.	Mõistab arvurida 12-ni.
Loendab asju 3 piires.	Loendab 5 piires.	Võrdleb hulki.	Loendab 12-piires.	Koostab matemaatilisi jutukesi.
Teab mõisteid üks ja palju.	Eristab kolmnurka ja nelinurka.	Loendab edasi-tagasi 5-piires.	Võrdleb arve, liidab ja lahutab.	Eristab ruumilisi kujundeid.
Eristab ringi ja ruutu.	Eristab hommikut ja õhtut.	Kirjeldab nelinurga ja ristküliku sarnasust, erinevust.	Koostab mustreid.	Teab kuude nimetusi.
Teab mõisteid all,	Määrab esemete asukohta enda suhtes.	Teab ööpäeva osi.	Teab nädalapäevade nimetusi.	Teab kellaega täistundides.
				Orienteerub tasapinnal.

ülal, ees, taga.		Teab paremat ja vasakut poolt.	Orienteerub ruumis.	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga: samm, pulk, nöör. Mõõdab vedelikke, raskust. Tunneb numbrimärke ja oskab neid kirjutada.
------------------	--	--------------------------------	---------------------	---

5.3 Valdkond “Kunst”

Peamised suunitlused

Esimesed kogemused saab laps ümbritsevast keskkonnast ja loodusest, kus ta õpib vaatlema üldist ja üksikut. Kunstitegevustes (joonistamine, maalimine, voolimine, meisterdamine, kleepimine) saab laps oma mõtteid ja tundeid loovalt väljendada. Kogu kujutav tegevus on ühendatud mänguga. Tähtis on lapse kogemus, tema elamus, eriline maailma nägemine, rõõm ja rahulolu. Kunstiline tulemus on teisejärguline. Lapse värvimaailm on eriline ja suhtumine värvidesse on tingitud paljuski emotsioonidest. Värvide tutvustatakse lapsele lihtsate esemete, looduse ja praktilise tegevuse kaudu. Kunstitegevuste kaudu areneb lapse vaatlusoskus, kehataju ja ruumiline mõtlemine; vormi- ja värvitaju; erinevate materjalide tundmine ja tajumine; töövahendite tundmine ja käsitlemisoskus; materjalide säästliku kasutamise oskus; valikute tegemise oskus.

5.3.1 Õppe- ja kasvatustöö eesmärgid on, et laps

1. Tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest,
2. Kujutab isikupäraselt ümbritsevaid objekte ja sündmusi ning oma kujutlusmaailma,
3. Vaatleb, kirjeldab ja kujutab ümbritsevat ning tarbeesemeid,
4. Kasutab õpitud voolimis-, joonistamis-, maalimisvõtteid ja vahendeid,
5. Kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt,
6. Vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

5.3.2 Valdkonna “Kunst” sisu on

- kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine,
- kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine,
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine,
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

5.3.3 Õppe- ja kasvatustööd kavandamine ning korraldamine

- 1) Antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada oma maailmanägemist,

- 2) Suunatakse last päeva jooksul jälgima kaaslasti nende vabas või konkreetses tegevuses, vaatlema ümbritsevat loodust ja tehiskeskkonda, väljasõidul ettevõtetesse või farmidesse nende tegevust ning kasutama saadud tähelepanekuid voolimises, joonistamises, maalimises ja meisterdamises,
- 3) Kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne,
- 4) Arvestatakse, et lapse jaoks on oluline teha katsetusi ja avastusi loomiseks ja lahenduste leidmiseks, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ning loovalt kombineerida,
- 5) Julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks tema isikupärane väljendusviis,
- 6) Korraldatakse kunstialast tegevust ka õues ning kasutatakse seda teiste valdkondade õppe- ja kasvatustöö osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule kui ka liivale või kombineeritakse erinevaid materiale,
- 7) Innustatakse last tehtut analüüsima ja arutlema, miks kujutas ta esemeid, nähtusi just sellisel viisil, mis materiale ja tehnikaid ta kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

5.3.4 Laste arengu eeldatavad tulemused

2-3a	3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
Tunneb rõõmu tegevuses osalemisest.	Tõmbab jooni, teeb täppe, katab pindu.	Tunneb värve ja oskab neid nimetada.	Väljendab kunsti kaudu meeleolusid, fantaasiaid.	Nimetab erinevaid värvitoone.
Oskab järele joonistada ringi, erisuunalisi jooni.	Katab aluspinna liimiga, liimib kujundeid.	Joonistab lihtsaid äratuntavaid pilte.	Teeb objektidele väiksemaid detaile pintsli vajutusega.	Märkab mustri rütmi. Segab värve, kasutab pintsli otsa ja külge.
Rullib, veeretab, muljub voolimismaterjali.	Näitab teistele oma tööd, räägib sellest.	Lõikab kääridega.	Rebib, lõikab, lükib esemeid.	Fantaseerib, jutustab pildi kohta loo.
Kaunistab esemeid.	Tunneb põhivärve.	Koostab mustreid.	Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.	Niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks.
		Ühendab voolitud detaile omavahel.	Suhtub heasoovlikult kaaslaste töösse.	Valmistab lihtsa mänguasja.
		Märkab ilu enda ümber ja	Omab algteadmisi õmblemisest, tikkimisest	Oskab õmmelda nõöpi, heegeldada ketti.

		väljendab seda.		
--	--	-----------------	--	--

5.4 Valdkond “Keel ja kõne”

5.4.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps

1. Tuleb toime igapäevases suhtluses,
2. Kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust,
3. Tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

5.4.2 Valdkonna „Keel ja kõne” sisu on

- keelekasutus hääldamine, sõnavara, grammatika
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus

5.4.3 Õppe- ja kasvatustöö kavandamine ning korraldamine

- 1) Lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse kasutama eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel,
- 2) Peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõigis tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud), lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ja saab ise kõnelda, laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga.
- 3) Suunatakse lapse ettelugemise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama, ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi ning lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist,
- 4) Õpetatakse lugemise ja kirjutamise algteadmisi seostatult mängude ja igapäevategevusega (nt nimekirjade koostamine, joonistusele pealkirja kirjutamine, kaardi või kirja kirjutamine täiskasvanu abiga)

5.4.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused

2-3a	3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
Saab aru kuuldu sisust. Tuleb toime suhtlemisel eakaaslastega. Suhtleb täiskasvanuga. Vaatab koos täiskasvanuga raamatuid. Kasutab tuttavas situatsioonis grammatiliselt vormistamata 1-2 sõnalisi lauseid.	Osaleb dialoogis. Kuulab ja mõistab kõnet. Loeb väiksemat luuletust peast. Hääldab õigesti enamikke häälikuid. Keerab raamatul lehti. Kasutab 3-5 sõnalisi lauseid.	Algatab suhtlust. Saab aru kuuldu sisust. Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid. Tunneb mõningaid tähti. Leiab häälikuid sõnas, määrab selle asukoha. Hääldab kõiki häälikuid õigesti. Jutustab pildiseeria järgi.	Suhtleb nii täiskasvanu kui eakaaslastega. Räägib iseendast. Annab teksti sisu edasi suunavate küsimuste abil. Kasutab omadussõna võrdlusastmeid. Kirjutab õigesti oma nime. Loeb mõned sõnad kokku.	Suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda. Saab aru kuuldu sisust ja reageerib sellele sobivalt. Jutustab pildi järgi, vahendab ka oma tundeid. Kasutab kõnes kõiki käändevorme. Tunneb tähti, veerib 1-2 silbilisi sõnu. Teab peast laule ja luuletusi. Teab vanasõnu, mõistatusi, kõnekäände.

5.5 Valdkond „Eesti keel kui teine keel”

Peamised suunited

Lasteaias kõik rühmad kakskeelsed: eesti ja vene õppekeelega. Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat.

Osalise keelekümbeluse rühm ja projektiga seotud rühma metoodikad annavad lapsele võimaluse omandada teist keelt loomuliku suhtlemise ja mängulise õppimise keskkonnas ning samal ajal arendab ta oma emakeelt vastavalt oma eale.

Laste eesti keele õpet alustatakse koheselt lapse lasaeda saabudes, kas:

- 1) keeleõpet teiste tegevustega lõimides;
- 2) osalise keelekümbeluse metoodikat rakendades.

Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

5.5.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps

1. Tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu
2. Soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega
3. Tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest
4. Kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtluses

5.5.2 Valdkonna “Eesti keel kui teine keel” sisu on

- Kuulamine
- Kõnelemine
- Eesti kultuuri tutvustamine.

5.5.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) Peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) Pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) Suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) Korraldatakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) Vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) Valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) Pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

5.5.4. Laste arengu eeldatavad tulemused

3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Tunneb huvi eesti keele vastu.	Reageerib lihtsamatele korraldustele.	Reageerib eesti keeles antud korraldustele.	Reageerib eesti keeles antud korraldustele.
Kuulab ja tajub eesti keele kõla.	Kuulab eestikeelset ettelugemist.	Kuulab eestikeelset ettelugemist ja tunneb kuuldu pildilt ära.	Mõistab etteloetud eestikeelse teksti põhisisu.
Kordab järele lihtsamaid sõnu.	Mõistab lihtsamaid küsimusi.	Saab aru küsimustest.	Mõistab esitatud küsimusi.

<p>Tunneb huvi Eesti rahvus-sümbolite vastu.</p>	<p>Tunneb ära õpitud sõnad ja mõistab neid.</p> <p>Kordab järele õpitud sõnu.</p> <p>Oskab vastata lihtsamatele küsimustele.</p> <p>Oskab kirjeldada Eesti lippu.</p> <p>Tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu.</p>	<p>Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid.</p> <p>Kasutab endast rääkides sõna minavormi.</p> <p>Teab peast mõnd eestikeelset laulu või luuletust.</p> <p>Tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu.</p> <p>Tunneb kirjapildis ära oma nime.</p> <p>Tunneb Eesti lippu, rahvuslille, rahvuslindu ja oskab neid nimetada.</p>	<p>Kõneleb õpitud sõnavara piires.</p> <p>Vastab küsimustele, oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi.</p> <p>Moodustab ise lihtsamaid fraase ja lauseid.</p> <p>Vestleb õpitud teemadel.</p> <p>Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti.</p> <p>Kirjutab oma nime trükitähtedega.</p> <p>Oskab kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu.</p> <p>Nimetab vähemalt paar eesti rahvustoitu.</p> <p>Tunneb ära eesti rahvarõivad.</p>
--	--	--	--

5.6 Valdkond “Muusika”

Peamised suunitlused

Muusika aitab mitmekülgsest rikastada laste tundeelu, fantaasiat ning loovust. Muusikaõpetus annab lapsele positiivse emotsionaalse laengu ja süvendab muusikahuvi. Läbi muusikategevuste toimub laste:

- positiivse hoiaku loomine muusikaliste tegevuste suhtes;
- lauluoskuse arendamine ja muusika kuulamise ning sellest arusaamise õpetamine;
- rütmide arendamine rütmiharjutuste ja pillimänguga;
- muusikalise liikumise arendamine;
- eesti rahvaloomingu ja klassikalise muusika tutvustamine;
- laste muusikaliste võimete arendamine nende individuaalsetest eripäradest lähtuvalt;
- muusikaoskuste ja teadmiste õpetamine ning emotsionaalse arengu toetamine.

Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine ja lastepeod annavad lapsele suurt rõõmu, elamusi, mõjutavad tundmusi ja teadvust ning aitavad süvendada rahvustunnet. Lastepeod toimuvad vabas ja sundimatus õhkkonnas – nii saab laps esinemisjulgest ja positiivse emotsionaalse kogemuse.

5.6.1 Õppe- ja kasvatustöö eesmärgid on, et laps

- Tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- Suudab keskenduda kuulavatale muusikapalale;
- Suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- Suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

5.6.2 Valdkonna „Muusikal“ sisu on

- laulmine,
- muusika kuulamine,
- muusikalis-rütmiline liikumine,
- pillimäng.

5.6.3 Õppe- ja kasvatustöö kavandamine ning korraldamine

- 1) On esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) Kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimesid, kultuurilis-sotsiaalsust ning väärtushinnanguid;
- 3) Arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning pööratakse erilist tähelepanu eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) Kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatöö valdkondades, nagu „Keel ja kõne“, „Kunst“ jne Muusika on igapäevaelu osa nii argipäeval kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) Seostatakse omavahel muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) Muusikapalade (laulud, muusika kuulamine, tantsud ja mängud, pillilugud) valikul arvestatakse laste huve ning ea- ja jõukohasust.

5.6.4 Laste arengu eeldatavad tulemused

2-3a	3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
<p>Tunneb rõõmu kuulatavast laulust, muusikapalast.</p> <p>Mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuuldud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab jne).</p> <p>Sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile.</p>	<p>Reageerib emotsionaalselt vastavalt muusika iseloomule.</p> <p>Püüab õpetajaga kaasa laulda.</p> <p>Mängib kaasa rütmi.</p> <p>Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, rütmile.</p>	<p>Kuulab laulu ja muusikapala.</p> <p>Tunneb ära kuulmise järgi õpitud laule.</p> <p>Laulab rühmaga ühtses tempos.</p> <p>Mängib rütmipille muusika järgi, eristab neid tämbri järgi.</p> <p>Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (kükitamine, keerutamine).</p>	<p>Laulab loomuliku häälega.</p> <p>Teab peast mõningaid laste- ja rahvalaule.</p> <p>Ansamblimängus pillidega alustab ja lõpetab koos teistega ja ühes tempos koos teistega.</p> <p>Esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente.</p>	<p>Väljendab loovalt muusikast saadud elamusi.</p> <p>Laulab ilmekalt loomuliku hääle ja vaba hingamisega.</p> <p>Oskab iseloomustada kuulatud pala.</p> <p>Eristab pille tämbri ja kõla järgi.</p> <p>Mängib lihtsaid kaasmänge lastepillidel.</p> <p>Liigub vastavalt muusika meeleolule.</p> <p>Väljendab end loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.</p>

5.7 Valdkond „Liikumine“

5.7.1 Liikumisvaldkonna õppe- ja kasvatustöö eesmärgid on, et laps

1. Tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu
2. Suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel
3. Tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas
4. Mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele
5. Järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid

5.7.2 Valdkonna „Liikumine“ sisu on

- liikumisalased üldteadmised,
- põhiliikumised,
- liikumismängud,
- erinevad spordialad,
- tants ja rütmika

5.7.3 Õppe- ja kasvatustööd kavandamine ning korraldamine

1. Arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevusi regulaarselt korrates,
2. Rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega, nt jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, jms,
3. Peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: kui kehalisi harjutusi tehakse korrapäraselt, kujunevad positiivsed iseloomuomadused,
4. Ergutatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema ning mõistma ühe või teise vajalikkust,
5. Arendatakse põhiliikumisi, koordinaatsiooni, rühti, tasakaalu, liikumisvõimet ja peenmotoorikat (täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrollimise oskust) ning antakse tagasiside.

5.7.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused

2-3a	3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.	Sooritab põhiliikumisi.	Sooritab harjutusi õpetaja ettenäitamise järgi.	Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.	Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks.
Jookseb palli järele.	Säilitab liikudes tasakaalu tasakaalupingil.	Oskab olla ringis ja kolonnis.	Mängib kollektiivseid võistlusmänge.	Peab kinni ohutusreeglitest.
Kõnnib piiratud pinnal.	Teeb harjutusi ettenäitamise järgi ühtses tempos kaaslastega.	Hoiab tasakaalu.	Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu.	Sooritab põhiliikumisi pingevabalt.
Kõnnib ja jookseb muusika järgi.	Mängib matkiva sisuga 1-2 reeglita kõnni- ja jooksumänge.	Põrgatab kahe käega palli ja püüab palli.	Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid.	Organiseerib ise liikumismänge.
Mängib matkiva sisuga kõnni- ja jooksumänge.	Veab tühja kelku.	Ronib varbseinal juurdevõtusammuga.	Suusatamisel kasutab libisemist.	Mängib sportlike elementidega mängu – jalgpall, korvpall.
Veab kelku.	Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.	Veab kelku ja sõidab iseseisvalt mäest alla.	Orienteerub koos õpetajaga.	Sõidab jalg- ja tõukerattaga.
		Liigub suuskadel otsesuunas.		Suusatab vahelduva sammuga.
				Ujub abivahenditega, treeneri juhendamisel.
				Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.

5.8. Üldoskuste areng eelkooli eas

5.8.1. Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse: oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Tunnetus- ja õpioskused:

- 1) Tegutsemine ja tegutsemiskindlus
- 2) Tegevuse organiseerimine
- 3) Kõne
- 4) Mälu ja tähelepanu

5.8.2 Lapse arengu eeldatavad tulemused

Teise eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus-ja õpioskused:

1. Hangib ümbrusest aktiivselt infot ning loob selle ise hankimiseks uusi võimalusi. Täiskasvanu tasakaalustab keskkonnast tuleva info hulka, reguleerib ja organiseerib seda lapse jaoks;
2. Keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele, silmatorkavale stiimulile või omadusele, tähelepanu on püsivam sõnalise juhendamise ja suunamise korral;
3. Tegutseb teistega koos ja osaleb ühistegevuses;
4. Mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid rollimänge;
5. Loob tegevuse kaudu seoseid kõnega, sõnad ja objektid saavad tema jaoks mõiste tähenduse;
6. Suhtleb valdavalt 1 — 2 sõnaliste lausetega nii mängus kui ka igapäevategevustes peamiselt tuttava täiskasvanuga ning kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid (osutamine, miimika),
7. Räägib ja saab aru üksnes sellest, mida ta tajub;
8. Tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsaid realistlikke jutukesi, mis seostuvad tema enda kogemustega;
9. Tunnetab keskkonna mõju, avastab seoseid oma tegevuse ja selle tagajärgede vahel, lihtsamaid põhjuse-tagajärje suhteid ning saab aru kuuluvusest ja erinevusest;
10. Sobitab erinevaid materjale ja esemeid;
11. Rühmitab ühe nähtava omaduse järgi;
12. Omandab uusi seoseid vahetu, korduva ja aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse kaudu;
13. Kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis ning kontekstis, kannab üle lihtsamaid seoseid ning kasutab neid sarnastes ülesannetes ja olukordades.

Kolmanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus-ja õpioskused

1. Leiab tegutsemisajandi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga, täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu,
2. Plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel,
3. Keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv,

4. Tegutseb vahetult nii konkreetsete asjade kui ka neid kujutavate sümbolitega,
5. Kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus,
6. Mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid,
7. On omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada,
8. Osaleb dialoogis,
9. Jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest,
10. Mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest,
11. Rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi,
12. Tal on ettekujutus arvamõistest ja värvuste nimetustest,
13. Leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid, kasutab info saamiseks keelt,
14. Tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik,
15. Omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu, vajab oma tegevusele tagasisidet.

Neljanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused

1. Oskab osaliselt oma tegevust plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamise ta, kuid autoriteetide toel,
2. Plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme,
3. Hangib tänu keeleoskusele uut teavet, tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on,
4. Saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest,
5. Järgib lihtsaid reegleid,
6. Huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas,
7. Osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega, konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes ning loovtegevustes,
8. Liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi, keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu,
9. Saab aru arvamõistest, huvitub tähtedest,
10. Omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.

Viienda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused

1. Tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi,
2. Reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet,
3. Tegutseb koos teistega, teda motiveerivad tegevused eakaaslastega,
4. Tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid,
5. Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, oma kujutlust kui ka reaalseid esemeid ja objekte,
6. Osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes,
7. Räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib,
8. Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit,
9. Oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid,
10. Eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest,
11. Tal on ettekujutus numbritest, tähtedest,
12. Omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme,
13. Kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuitiivselt lihtsamaid meeldejätmise viise (mälustrateegiaid).

Kuuenda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused

1. Plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärged ning üritab alustatud tegevused lõpetada,
2. Suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks,
3. Kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet,
4. Kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks,
5. Järgib ühistevõtmistes reegleid ja suudab neid selgitada,
6. Kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale,
7. Osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes,
8. Saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest,
9. Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudses kui ka sarnases olukorras,
10. Kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust.

Seitsmenda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused

1. Organiseerib ja plaanib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärged, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused,
2. Suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet nii aktiveerivas kui ka pidurdavas rollis,
3. Tegutsedes toetub oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele ja võrdlusele teistega,
4. Keskendub korraga mitmele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks,
5. Seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärged ning valib tegutsemisstrateegiad,
6. Katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonis,
7. Osaleb erinevates mängudes, järgib reegleid,
8. Liigitab ning tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab teadvustada täiskasvanu abiga olulist,
9. Loob uusi seoseid eeskjuu, seletuste, kuulamise ja nägemise abil,
10. Kasutab nii kaemuslik-kujundlikku kui ka verbaalset mõtlemist,
11. Kasutab eakaaslastega suheldes arvutlevat dialoogi,
12. Huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu,
13. Teab ja kasutab tähti, numbreid ja sümbboleid, kirjutab etteütlemise järgi lihtsamaid 1-2 silbilisi sõnu ning teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid,
14. Orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, lahendades uusi ülesandeid kasutab teadmisi nii uudes kui ka sarnases olukorras, kuid vajab juhendamist ja abi seoste loomisel eelnevaga,
15. Oskab suunamise ja õpetamise korral kasutada lühikest aega õppimisstrateegiaid, tajub oma mälu mahtu ning kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali.

5.8.3. Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- Eneseteadvus ja mina areng;
- Emotsioonide tajumine ja väljendamine;
- Koostöö- ja prosotsiaalsed oskused;
- Reeglite järgmine;
- Enesekohased oskused.

Laps õpib eristama endast lähtuvaid kogemusi ja reaktsioone teiste omadest ning mõistma, et inimestel võivad olla erinevad kogemused, tunded ja mõtted. Kui lapse eneseteadvus ja mina

arenevad, õpib ta hindama ning arvestama ka teiste seisukohti ja hinnaguid. Tal tekib ettekujutus soolistest erinevustest, soolisest identiteedist ning sootüübilisest käitumisest.

Lapse enesekohaste oskuste areng võimaldab tal eristada ja teadvustada oma võimeid, oskusi ja emotsioone ning juhtida oma käitumist.

5.8.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused

Teise eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused

1. Väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti,
2. Teadvustab ennast, kasutab osaliselt minavormi, proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja ei öelda,
3. Üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest, kuid tema tajud on enesekesksed,
4. Hindab oma oskusi ja suutlikkust paremaks, kui need tegelikult on,
5. Teab oma ees- ja perekonnanime ja elementaarseid viisakusreegleid ning kasutab neid, kui seda on talle õpetatud,
6. Sööb, joob ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas,
7. Reageerib sõltuvalt situatsioonist ja ümbritsevate inimeste käitumisest
8. Mõistab selgelt väljendatud keeldu „Ei tohi!” „Ära tee!”
9. Tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti,
10. Suheldes võõrastega toetub enesekindluse saavutamiseks tuttavale täiskasvanule,
11. Matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet.

Kolmanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused

1. Saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid,
2. Tal on osaliselt välja kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus,
3. Väljendab tugevaid emotsioone, oma mina,
4. Võib karta tundmatuid ja uusi asju,
5. Tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia,
6. Tema enesekindlus on kõikuv, enesekindluse saavutamiseks vajab ta turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid,
7. Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes, teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti,
8. Jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja,
9. Loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos, tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt,
10. Algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel, tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus,

11. Täidab igapäevaelu rutiini,

12. Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jälgendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

Neljanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused

1. Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele,

2. Tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust,

3. Saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob, iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumused,

4. Teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi,

5. Seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid,

6. väärtustab oma saavutusi, end vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu,

7. Püüab vahel teisi abistada ja lohutada, tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest,

8. Osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale,

9. Arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet,

10. Saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses, püüab täita kodukorra reegleid,

11. Saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest,

12. Huvitud võistlusmängudest ning tahab olla edukas.

Viienda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused

1. Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid,

2. Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest,

3. Suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses,

4. Suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest,

5. On tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut,

6. Imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere,

7. eelistab sootüübilisi mängu,

8. Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust, teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab asju,

9. Aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi, jälgib reeglite täitmist teiste poolt, kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt,

10. Oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.

Kuuenda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused

1. Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses,
2. Seab endale eesmärged ja üritab neid ellu viia,
3. On oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele,
4. Eelistab omasoolisi mängukaaslasi, kujunevad esimesed sõprussuhted,
5. Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil,
6. Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt, oskab reegleid teistele selgitada,
7. Järgib sotsiaalset rutiini.

Seitsmenda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused

1. Mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitteverbaalseid väljendusi,
2. Vastutab rohkem oma tegevuse eest ning räägib oma kavatsustest,
3. Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teistega arvestada ning suhtub teiste laste tegevusesse sallivamalt,
4. Suudab tegutseda iseseisvalt ning sõltub vähem oma vanematest,
5. Algatab mängu ja tegevusi,
6. Püüab kõigea hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnestumise ja teiste hinnangute suhtes, otsib vastastikust mõistmist ja kaasaelamist oma tunnete,le,
7. Hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise,
8. Loob sõprussuhteid,
9. Järgib rühmas reegleid ning arvestab rühma vajadusi,
10. Talub muutusi ja vanematest eemalolekut, siiski on uues situatsioonis ebakindel ja võib tõmbuda endasse,
11. Arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui ka teiste puhul.

6. Lasteasutuse õppe- ja kasvatustöö korraldus

6.1 Lasteaia õppeaasta

Lasteaed korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastate kaupa.

Õppeaasta algab 01. septembril ja lõpeb 31. augustil, suveperioodil 01. juunist kuni 31. augustini toimub õpitu kinnistamine, süvendamine ja kordamine ning põhirõhk on mängulisel õuetegevustel.

6.2 Lasteaia aasta tegevuskava

Lasteaia õppeaastal on üldeesmärgid, millest lähtuvalt koostatakse tegevuskava.

Tegevuskava koostamisel lähtutakse lasteaia arengukavast, õppekavast ja lasteaia sisehindamise tulemustest.

Lasteaia tegevuskava arutatakse läbi ja kooskõlastatakse pedagoogilises nõukogus.

Tegevuskava kinnitab direktor enne õppeaasta algust ning seejärel lisatakse see lasteasutuse õppekava juurde või eraldi kausta.

Tegevuskavas määratakse kindlaks:

- aasta üldeesmärgid;
- ühisürituste kava;
- kuuplaan (traditsioonilised üritused; näitused, teatrid, projektid, TEL -tegevused, jne. tegevustele määratakse üks või mitu vastutajat.

Töö ja eesmärkide täitmise põhjalik analüüsimine ja hinnangu andmine toimub õppeaasta lõpul pedagoogilises nõukogus. Analüüsist tulenevalt tehakse ettepanekud järgmise õppeaasta tegevussuundade ja eesmärkide osas.

6.3 Lasteaia aasta TEL- tegevuskava

Lasteaed kuulub Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikku. On moodustatud TEL- meeskond, kelle eestvedamisel ja juhtimisel toimub tervist edendav tegevus. TEL - meeskond koordineerib TEL-suunalist aasta planeerimist ja organiseerimist, mis omakorda arutatakse läbi ja kooskõlastatakse pedagoogilises nõukogus. TEL - tegevused viiakse läbi vastavalt õppeaasta tegevuskavaga. TEL - tegevused määratakse lasteaia aasta tegevuskavas.

6.4 Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Õppe-ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päeva rütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe-ja kasvatustegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust, lapse huve, kodust keelt.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi eesmärgid, temaatika, õppesisu, ja –tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil vajadusel teha muudatusi.

Õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi- ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga tutvutakse loomulikus keskkonnas.

Tegevuskoha valikul arvestatakse üldisi ja ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärke, eri valdkondade lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid, pedagoogide ja personali kaasamist.

Rühmade päevakava

Päevakava koostamisel peetakse silmas laste arenguvajadusi, laste vanuserühma, laste huvisid. Lapsed peavad viibima sõltuvalt ilmastikust 1-2 korda päevas õues.

Rühmade päevakavasid korrigeeritakse (koostatakse) õppeaasta alguseks vastavalt rühma laste vanusele tervishoiutöötaja ja pedagoogide poolt.

Päevakavad kinnitab lasteaia direktor käskkirjaga õppeaasta algul.

Seoses rühmade ühinemisega suveperioodiks tohib nimetatud ajavahemikuks tervishoiutöötaja nõusolekul ja lasteaia direktori kinnitamisel muuta päevakavasid.

Rühma päevarežiim lähtub laste vanuselistest füsioloogilistest iseärasustest ja on paindlik. Seda võib kerge varieerida, pikendades jalutuskäikude kestust ilusa ilmaga, lühendades uneaega vanemates rühmades, viies läbi õppetööd väljas (nt õues).

Jalutuskäigud kuuluvad päevaplaani ja toimuvad olenemata ilmast 1-2 korda päevas. Jalutuskäigu kestus on nooremates rühmades 1t.20 min. ja kuni 2 tunnini vanemates rühmades. Organiseeritud õppetöö kestus 1 – 3 aastastele on 10-15 min., 3 – 5 aastastele 20-25 min., 5 – 7 aastastele 25-30 min.

Nooremates rühmades on päevane puhkeaeg 2 – 2,5 tundi ja vanemates rühmades kuni 1,5 tundi. Toidukordade vahe on 3 – 4 tundi, vastavalt “Tervisekaitsenõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale”.

Lapse tulek lasteaeda ja kojumine ei tohi segada uneaega, söömist või plaanitud õppekasvatustegevust.

Rühma tegevuskava

Iga rühma meeskond koostab koostöös laste ja lastevanematega õppeaasta alguses rühma tegevuskava, võttes aluseks eelneva õppeaasta aruande, lasteaia õppekava, jooksva õppeaasta eesmärgid, rühma laste ealised iseärasused ja huvid. Rühma tegevuskava aastaks koostatakse aasta alguseks ja kinnitatakse direktori poolt.

Rühma tegevuskava sisaldab:

- rühma õppe- ja kasvatustöö eesmärke ja põhimõtteid;
- rühma päevakava;
- õppe- ja kasvatustegevuse teemasid;
- õppe- ja kasvatustegevuse sisu (mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, TEL, liikluskasvatus, eesti keel kui teise keel);
- koostööd lastevanematega rühmas.

Rühma aasta tegevuskavad koostatakse arvutil ja kantakse infosüsteemi ELIIS.

Rühma õppe- ja kasvatustegevused viiakse läbi turvalises ja esteetilis keskkonnas ning individuaalseid ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Tegevused seotakse eelkõige kodukoha, inimese, looduse ja asutustega, õpitavaga tutvutakse loomulikus keskkonnas.

Õppetegevuste lõimimine

Tegevuste lõimimine võimaldab lapsest lähtuvat õpetamist (arendamist) ning kindlustab tema igakülgse arengu. Lõimitud tegevuste kaudu saab laps nädala jooksul uusi teadmisi ja oskusi. Lapsel tekivad seosed olemasolevate ja uute teadmiste ning oskuste vahel. Lõimimine võimaldab luua seoseid ka teemade vahel.

Eesmärk on kasutada erinevaid õppemeetodeid, mis võimaldavad rahuliku tegevuse vaheldumist aktiivse tegevusega. Õpetajad kasutavad meetodit või võtet, mille läbi on konkreetset teemat kõige sobivam tutvustada, õpetada või kinnistada ning mis seoksid teemaga emotsionaalse, füüsilise, loomingulise ja sotsiaalse tasandi.

Õppe- ja kasvatusprotsessis käsitletakse erinevaid teadmisi ja tegevusi, lähtudes järgmistest valdkondadest:

- mina ja keskkond
- keel ja kõne
- matemaatika
- eesti keel kui teine keel;
- kunst
- muusika
- liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuste ajaline kestus:

1,5 -3-aastased 10-15 minutit;

3-6-aastased 15-25 minutit;

6-7-aastased 25-35 minutit

Kõiki valdkondi ühendab valdkonna **mina ja keskkond** nädalateematika. **Nädalateemade (Lisa5)** valikul toetutakse lähiümbrusele, looduslikule aastarütmile, rahvakalendri tähtpäevadele, ühiskondliku elu nähtustele, laste huvile vms. Oluline on, et laps saaks üht teemat kogeda erinevate meeltega ning saab kasutada ühes või teises valdkonnas õpitut ka teistes tegevustes ja olukordades. Nii käsitletakse lapse elu ja ümbritseva keskkonna teemasid loogilises järjekorras ning üks tegevus tuleneb teisest ja kutsub esile järgmise.

Liikumistegevusi viib vanusegrupiti läbi liikumisõpetaja, muusikategevusi muusikaõpetaja, eesti keele kui teise keele tegevusi eesti keele õpetaja, teisi õppe- ja kasvatustegevusi viib läbi rühmaõpetaja. Muusika- ja liikumistegevused toimuvad kindla, kinnitatud ajakava järgi.

Liikumistegevust viib liikumisõpetaja läbi vanades rühmades üks kord nädalas õues.

Muusikaõpetajad, liikumisõpetajad koostöös rühmade õpetajatega koostavad aasta tegevuskavad, võttes aluseks eelneva õppeaasta aruande, lasteaia õppekava, jooksva õppeaasta eesmärgid, rühma laste ealised iseärasused ja huvid. Tegevuskavad aastaks koostatakse aasta alguseks ja kinnitatakse direktori poolt.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

Rühma tegevuskava kooskõlastamine

Rühma tegevuskava tutvustatakse ja kooskõlastatakse lastevanematega sügisesel lastevanemate koosolekul. Kevadel antakse tegevuskava täitmisest lastevanematele tagasisidet.

Rühma tegevuskava kooskõlastatakse ja kinnitatakse direktoriga (kokkulepitud ajaks).

Rühma tegevuskava hinnang

Rühma tegevuskava ja eesmärkide täitmise põhjalik analüüsimine ja hinnangu andmine toimub rühma meeskonnas õppeaasta lõpul ning esitatakse ettenähtud kirjalikus vormis direktorile allkirjastamiseks (**Lisa 1**).

Rühma õppe-kasvatustöö päevik

Planeeritud tegevuste toimumise kohta peetakse iga-päevaselt arvestust päevikus. Õppe- ja kasvatustegevuse päevik on ametlik dokument, mille täitmine on kohustuslik ja korrektne. Alates 2017 aastast on päevikud üle viidud elektroonilisse infosüsteemi ELIIS, mis pakub lasteaedadele innovaatilisi ning digitaalseid lahendusi õppetöö mugavamaks korraldamiseks. ELIIS sisaldab õpetajasõbralikku päevikut, mugavat laste info haldamist, põhjalikku suhtlusmoodulit, detailset statistikat, aruannete koostamist ning palju muid funktsioone, mis on kasulikud nii lasteaiaõpetajatele, lasteaiadirektorile, omavalitsuste töötajatele kui ka lapsevanematele.

Lasteasutuse direktor kindlustab infosüsteemi süstemaatilise täitmise ja hoidmise.

Rühmas kasutatav õppekirjandus

Õppekirjanduse ja õppematerjalid valivad õpetajad vastavalt laste arengutasemele ja eale. Nemad järgivad ka rühma tegevuskava ja temaatilist aastakava (töövihikud, õpikud, lastekirjandus, muinasjutud jm.). Valitud õppekirjandus toetab planeeritud õppetegevuste läbiviimist.

Rühma keskkond

Rühma õpetajad organiseerivad ohutu ja esteetilise keskkonna, mis kindlustab nii laste individuaalse kui ka rühma ühise tegevuse korraldamise (nt mängud).

Arendava keskkonna korraldamine lähtub laste vanuselistest iseärasustest ja nende arengust, huvidest ja nende individuaalsetest iseärasutest, rühma soolisest koosseisust ning soodustab laste arengut.

Rühma keskkond võimaldab lastel teha valiku, iseseisvalt organiseerida tegevust. Materjalid on kättesaadavad lahtistel riiulitel, rühmas on organiseeritud tegevustsoonid: loovmängud, looduse tundmaõppimine, teater, vaikne nurgake, laua- ja liikumismängud jm.

Rühma õpetajad on vastutavad keskkonna sisu ja seisundi eest.

Keskkonna muutmine (täiendava materjali ja näitlikkuse lisamine).

ELIIS infosüsteem

Lasteaia õppe-kasvatustöö korraldamises kasutusel on elektrooniline ELIIS infosüsteem.

Lasteaia pedagoogid täidavad järgmiseid dokumente:

- nädalaplaanid
- õppe-kasvatustöö päevik
- laste puudumiste tabel
- teadete saatmine
- sündmuste loomine

6.5 "Kiusamisest vaba lasteaed ja kool"

"Kiusamisest vabaks!" on ennetav metoodika, mille eesmärk on luua üksteist arvestav ja kaasav suhe nii lasteaia kui ka algklasside laste vahel. Samuti on metoodika eesmärgiks luua kiusamist ennetav käitumiskultuur, kus suhtutakse üksteisesse sallivalt ning austavalt, kus lapsed hoolivad üksteisest ning sekkuvad ja kaitsevad kiusamise eest kaaslast, kes seda ise teha ei suuda.

Programmil on 3 sihtgrupp: lapsed, lapsevanemad ja lasteaia personaal.

Eesmärgid:

Laste vahel on üksteist arvestav ja kaasav suhe, luua kiusamist ennetav käitumiskultuur, kus suhtutakse üksteisesse sallivalt ning austavalt;

Lapsed hoolivad üksteisest, kiusamise korral sekkuvad ja kaitsevad kaaslast, kes seda ise ei suuda;

Lasteaias loodud head suhted laste vahel kanduvad edasi koolikeskkonda;

Lasteaiast kooli minnes on lastel pagas, mille abil saada hakkama erinevate sotsiaalsete suhetega koolis.

Põhimõtted:

Täiskasvanud vastutavad laste seas toimuva kiusamise eest;
Ennetusstrateegiad. Kiusamisega tuleb ennetavalt tegeleda;
Kiusamisvastase töö uus sihtrühm on kiusamise pealtvaatajad;
Tegelemine kogu grupiga, passiivsete pealtvaatajatega muutmine aktiivseteks;
Tunnete märkamine, määratlemine;
Dialoogi tekitamine laste vahel;
Karude koosoleku läbiviimine;
Projekti tegevuse lõimimine igapäevaeluga.

Projekt toetub neljale põhiväärtusele:

Sallivus - näha ja aktsepteerida kogu lasterühmas mitmekesisust ning kohelda üksteist võrdsena, mitmekesisuse mõistmine nii üksiku lapse kui rühma tugevdajana.

Austus - suhtuda jaatavalt ja hoolivalt rühma kõigisse lastesse, olla kõigi hea sõber, mitmekesisuse omaks võtmine ning teiste erinevuste ja kommete austamine.

Hoolivus - näidata üles huvi, osavõtlikkust, muret ja abivalmidust kõigi laste vastu - nii endast nooremate kui omavanuste vastu.

Julgus - jääda endale kindlaks ja seada oma piirid; välja astuda, nähes lapsi teiste piire rikkumas; olla julge ja hea sõber, kes soovib ja on valmis tegutsema õigluse vastu.

Teemad:

- vajadused
- tunded
- väärtused
- suhtlemisoskused
- konflikt
- koostöö

6.6 Keelekümbelprogramm lasteaias

Lasteaia on kaks osalist keelekümbelrühma, kus üks õpetaja tegeleb lastega eesti keeles ja teine emakeeles.

Keelekümbel on:

Kakskeelse hariduse rikastav õppevorm – mille üks eesmärk on lapse võrdselt head oskused nii emakeeles kui ka teises keeles.

Lapsekeskne õpetus, mis rikastab ja annab toimiva kakskeelsuse;

Loomulik keeleõpe, kus keel omandatakse emakeele põhimõttel.

Keelekümbeluse eesmärgid:

Teise keele funktsionaalne oskus;

Emakeele valdamine eakohasel taseme;
Sihtkeele kultuuri mõistmine ja väärtustamine;
Edaspidine kolmanda keele hea oskus.

Põhimõtted, mida järgime keelekümbuses:

Üks inimene – üks keel, rääkida tuleb järjekindlalt ühes keeles;
Õpetaja emakeel on sihtkeel või sama pädevus, selge artikulatsioon (õpetaja saab aru laste emakeelest);
Keelt ei sunnita rääkima, innustatakse;
Sõnumi sisu on tähtsam kui vorm, esmatähtis on suhtlemine;
Keelt õpitakse loomulikes olukordades;
Kordamine on väga vajalik;
Kõikides seostes püütakse anda võimalikult palju keelelist stiimulit - luuakse palju keelekasutuse võimalusi.

Lasteaia õppe-kasvatuse eesmärgid keelekümbusrühmas:

Lasteaed kasutab osalist keelekümbusprogrammi;
Keelekümbusrühma opetajad vastavad kvalifikatsioonile;
Kujundada oskust tulla toime igapäevasuhtluses keelekümbuskoolis kaasvestlejana, kuulajana, algatajana;
Toetada vene keelt kõnelevate laste kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut igapäevaeluga toimetulekuks ja keelekümbusklassis õppimiseks;
Äratada huvi eesti keele vastu, õpetada kuulama ja tajuma eesti keele kõla.
Aidata lastel saavutada:
Kümbuskeele funktsionaalne valdamine.
Oma kultuuri ja kümbuskeelega seotud kultuuri (de) väärtustamine.
Laps omandab kognitiivsed ja sotsiaalsed oskused ning harjumused, mida on vaja eduks üha kiiremini muutavas maailmas.

Lasteaia õppe-kasvatuse põhimõtted keelekümbusrühmas:

Keelekümbusrühmas õppimine on vabatahtlik ning toimub üksnes lapsevanema ja lapse soovil;
Lapsele luuakse arengut soodustav ja motiveeriv keskkond;
Õppe-ja kasvatustegevuses juhendatakse nädala-ja päeva teemadest;
Õppe-ja kasvatustegevuse valdkonnad on omavahel temaatiliselt integreeritud;
Last toetatakse ümbritseva maailma mõistmisel, väärtustades nii eesti keelt ja kultuuri kui ka lapse emakeelt ja kultuuri;

Õpetaja usub oma laste võimetusse ja kavandab õppe-ja kasvatustegevusi nii, et laste võimed tulevad kõige paremini esile;

Lapsi ei sunnita eesti keelt kasutama, vaid üksnes julgustatakse;

Õpetaja kasutab lastega suheldes ainult eesti keelt, aga saab laste emakeelsest kõnest aru;

Lapsed võivad oma mõtteid väljendada emakeeles;

Lapse keelelist, kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut soodustab kodu ja lasteasutuse koostöö;

Planeeritud õppe-ja kasvatustegevuste jagunemisel nädalas on rõhuasetus keelearenduslikel tegevustel;

Õppe-ja kasvatustegevus toimub rühma päevakava alusel.

Lapse arengu eeldatavad tulemused keelekümblsruhmas

Keelekümblsruhmas laste arengu hindamist jälgib õpetaja tabeli alusel. Lapse arengu hindamis tabelit tädetakse kaks korda aastas (kevad, sügis). Lapse eesti keele omandamise tulemuslikkust hinnagul õpetaja on kursis nii lapse üldise kui ka keelelise arenguga.

3-4 aastased lapsed	4-5 aastased lapsed
Kuulab sihtkeelt.	Kuulab ettelugemist.
Kordab sõnu järele.	Tunneb ära õpitud sõnad.
Osutab sõrmega esemele, pildile.	Kasutab õpitud sõnu kõnes.
Vastab ühe sõnaga.	Laulab, loeb liisusalme.
Kasutab monofraase.	Saab aru korraldustest, kõnest.
Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu.	Tunneb ära Eesti lipu.

Keel ja kõne (keelekümblus keeles)

Üldteema	5-6 aastased lapsed	6-7 aastased lapsed
Kuulamine	<ul style="list-style-type: none">✓ Tunneb huvi Eesti keele vastu✓ Kuulab ja tajub Eesti keele kola✓ Omandab oskused ja strateegiad, mis aitavad tal vaadata, kuulata ja lugedes eestikeelse teksti tähendusest aru saada✓ Reageerib adekvaatselt Eesti keeles antud korraldusele✓ Tunneb tuttavas kontekstis ära lihtsamaid õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid	<ul style="list-style-type: none">✓ Reageerib adekvaatselt Eesti keeles antud korraldusele✓ Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlemissituatsiooniga, ning oskab sellele reageerida nii füüsiliselt kui ka verbaalselt✓ Mõistab ettelõetu või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu✓ Mõistab esitatut küsimusi

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mõistab esitatut küsimusi ✓ Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlemissituatsiooniga 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid
Kõnelemine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid ✓ Kordab järele õpitud sõnu ja fraase ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks ✓ Oskab koostada lihtsaid fraase ja lauseid ✓ Kasutab endast rääkides sõna –<i>mina</i>– ✓ Vastab küsimustele õpitud sõnavara piires ✓ Teab peast mõnda eestikeelset laulu, luuletust, liisusalmi ✓ Tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu ✓ Hääldeb jätele kuulnud sõnu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tunneb ja kasutab õpitud viisakusväljendeid erinevates suhtlemissituatsioonides ✓ Kõneleb õpitud sõnavara piires ning suudab algetada ja lõpetada vestlust ✓ Näitab üles keeleist initsiatiivi, teeb ettepaneku kõneleda ✓ Vastab küsimustele ja oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi ✓ Moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid ✓ Kõneleb õpitud sõnavara piires, raabib endast ja oma perest ning vestleb endale olulistel teemadel omandatud sõnavara piires ✓ Teab peast mõnda eestikeelset laulu, luuletust, liisusalmi ✓ Hääldeb õigesti uusi sõnu ✓ Kasutab keelt koos õpetajaga aktiivselt ✓ Tunneb aktiivset huvi kontakti loomise vastu täiskasvatute ja teiste lastega ka väljaspool lasteaeda
Lugemise ja kirjutamise alused	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tunneb kirja- ja pildist ära oma nime ja mõned eestikeelsed sõnad ✓ Oskab kirjutada oma nime trükitähtedega ✓ Tunneb huvi Eesti keele lugemise ja kirjutamise vastu ✓ Tunneb ära õpitud häälikud ja tähed ning nimetab neid 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tunneb eesti keele häälikud ja tähed ✓ Hääldeb häälikuid korrektselt ✓ Tunneb kirja- ja pildist ära eestikeelsed sõnad ✓ Loeb lihtsamat eestikeelset teksti ✓ Näitab huvi ja initsiatiivi Eesti keele kirjutamise vastu
Eesti kultuuri tutvustamine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu ✓ Tunneb huvi Eesti rahvussümbolitest ära Eesti lipu, rahvuslille ja –linnu ning oskab neid nimetada ✓ Teab ja oskab nimetada, mis riigis ta elab ✓ Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi ✓ Oskab laulda mõnda tuntud Eesti lastelaulu, rahvalaulu ✓ Teab mõnda eestikeelset liisusalmi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab ning oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lipu, rahvuslille ja lindu ✓ Tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu ✓ Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi ✓ Oskab kirjeldada mõne eestis tähistava tähtpäevaga seotud kombeid ✓ Oskab laulda mõnda Eesti rahvalaulu ✓ Tunneb ära Eesti rahvarõivad

Matemaatika

Üldteema	5-6 aastased lapsed	6-7 aastased lapsed
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni ✓ Oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu ✓ Tunneb numbrimärke ✓ Võrdleb arve ✓ Paneb kokku kahe hulga seemed ja liidab ✓ Võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mõtestab arvuse rida 12ni ✓ Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+,-,=) ✓ Oskab koostada matemaatilisi jutukehi kahe etteantud hulga järgi
Suurused ja mõõtmine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi ✓ Leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema-väiksema-sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades ✓ Hindab kaugust silma järgi ✓ Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga ✓ Järjestab raskuse ja paksuse järgi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab igapäevaelus kasutavaid pikkusmõõte (cm,m,km) mahumõõtu (liiter), rahaühikuid (euro, sent) ning kasutab neid mängutegevuses ✓ Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga
Geomeetrilised kujundid	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Koostab mustreid, laob pilte kujunditest ✓ Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse järgi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Eristab tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik, kolmnurk)
Orienteerumine ajas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi ✓ Eristab mõisteid – kiiresti-aeglaselt, varsti, hiljem, kohe 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja päeva ✓ Määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava ✓ Kasutab kõnes õigesti sõne: enne, praegu, hiljem-varem, noorem-vanem
Orienteerumine ruumis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: all-peal, kohal, keskel, äärel, vasakul-paremal ✓ Orienteerub ruumis, õues juhendite järgi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Orienteerub tasapinnal/paberil

Mina ja keskkond

Teema	5-6 aastased lapsed	6-7 aastased lapsed
Mina	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab ölda oma nime, vanuse ja soo 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab end tutvustada ✓ Teab oma kohustusi ja õigusi ✓ Kirjeldab enda omadusi ja huve
Perekond ja sugulased	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kirjeldab oma pere liikmeid, nenede nimesid ja perekonnanimesid 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi ✓ Mõistab, et pered võivad olla erinevad ✓ Jutustab oma vanavanematest
Kodu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja ✓ Nimetab kodu asukohta: linnas, maal 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta ✓ Teab kodust adressi ja telefoni

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas 	
Lasteaed	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nimetab oma lasteaia nime ✓ Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mänge ✓ Teab nimetada lasteaiatöötajaid ja nende tegevusi ✓ Teab oma, võõra ja ühise tähendust 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab lasteaia adressi ✓ Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust ✓ Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone
Kool		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab kooli kui õppimise kohta ✓ Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb
Ametid, elukutsed, tööd	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab nimetada vanemate ameteid ✓ Kirjeldab üldtuntuid elukutseid oma kodukohas ✓ Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid ✓ Põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid ✓ Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust ✓ Mõistab töö ja vastutuse tähtsust ✓ Selgitab raha otstarvet
Kodumaa, teised rahvused Eestis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid ✓ Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heistakse liigilipp ✓ Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nimetab Eesti riigi sümboleid ✓ Teab koduvalla/linna sümboleid ✓ Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta ✓ Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ✓ Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone ✓ Suhtleb teisest rahvusest lastega ✓ Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid(Läti, Soome, Venema, Rootsi)
Tähtpäevad, pühad ja kombed	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kirjeldab tähtpäevi peres ✓ Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid ja nendega seotud tegevusi(mardi, kadripäevad, vastlad) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab Eesti rahva traditsioone ja kombeid ✓ Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkuse-, sõbra-, emakeele-, lastekaitsepäevad) ✓ Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias, kodus(jaani-, hinged-, volbri-, kolmekuningapäevad) ✓ Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (aastapäev, võidupüha)
Üldnimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab mõistete <i>õige ja vale</i> tähtsust ✓ Teab üldtuntud viisakusreegleid ✓ Tunneb ja järgib lauakombeid 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab mõistete <i>ausus ja austus</i> tähendust ning oskab vastavalt käituda ✓ Oskab järgida käitumisreeglid erinevates olukorades ✓ Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest
Sõprus ja abivalmidus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nimetab küsimuste korral sõbra positiivseid omadusi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab luua ja hoida sõprussuhet, teab sõpruse tähendust, oskab

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab sõpra lohutada ja abistada ✓ Oskab andeks anda ja leppida 	<p>kirjeldada sõbraks olemist ning sober olla</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada ✓ Oskab väljendama oma emotsioone teisi arvestavalt 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid ✓ Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda
Suhtumine erinevutesse	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab kirjeldada inimeste erinevusi ja abivahendeid 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab arvestada oma arvamusest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi ✓ Teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid ✓ Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires
Ehitised	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kirjeldab kodumaja eripära, maja osad, ruumid, sisustus ✓ Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet ✓ Oskab kirjeldada lasteaias õueala ning seal kasutatavaid vahendeid 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab kirjeldada vanaaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet ✓ Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale ✓ Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust ✓ Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi
Kodumasinad	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kirjeldab kodumasinaid ja – elektroonikat ning teab nende osttarvet ja nendega seotud ohte 	<p>Kirjeldab kodumasinaid ja – elektroonikat ning teab nende osttarvet ja nendega seotud ohte, täpsemalt</p>
Sõidukid	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõiduleid
Jäätmed	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sortitakse 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab, miks on vaja prühi sortida ✓ Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi ✓ Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust
Tervise väärtustamine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nimetab tervist hoidvaid tegevusi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine ✓ Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist ✓ Teab, mis on haigus ✓ Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist
Hammaste tervis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel ✓ Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Selgitab, miks tekib hambakaaries, augud ✓ Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus
Tervislik toitumine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et

		olla terve
Inimkeha tundmine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab nimetada kehaosi ja teab nendevajalikkust 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tevena ✓ Teab tüdruku ja poisi erinevusi
Ohutus ja turvalisus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud ✓ Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud ✓ Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole ✓ Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte ✓ Teab, millised on turavlise käitumise reeglid erinevatesituatsiooni des ja keskkondades ✓ Nimetab hädaaja numbri 112 ja oskab seda kasutada ✓ Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades ✓ Selgitab, kuidas käituda eksikune linnas/maal või metsas
Kodukoha loodus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu ✓ Oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab kirjeldada kodukoha loodust, nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid ✓ Oskab nimetada teravilja, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha põldudel
Loomad	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja ölda, kus nad elavad 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust ✓ Teab loomade käitumisi erinevusi eri aastaaegadel
Putukad	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab putukate elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskabkirjeldada tutavate putukate välimust ja nende elupaika
Taimed	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi
Öö ja päev	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Eristab ning nimetab päeva ja ööd 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaaeg
Aastaajad	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Seostab muutusi looduses aastaajade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada ✓ Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast ✓ Oskab nimetada loomade

		iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast
Ilmastik	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid ✓ Teab õhu vajalikkust ja kasutamist 	✓ Selgitab ilmastikunähtuse seoses aastaegade
Inimese mõju loodusele	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida ✓ Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida ✓ Teab, et inimene saab talvel loomi aidata ✓ Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi ✓ Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt ✓ Kirjeldab, millised on inimtegevused positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele ✓ Teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha ✓ Teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata ✓ Teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi ✓ Soovib osaleda looduse korrastamises
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toiduainete tähtsus taimedele ja loomadele	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku ✓ Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele 	✓ Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimesele
Valgusvoor ja tänava ületamine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust ✓ Teab, kuidas sõiduteed ületada ✓ Oskab ületada tänavat jalgrattaga/jalgratas käe kõrval ✓ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda ✓ Teab, kuidas ületada ristmiku ✓ Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal ✓ Oskab kasutada hädaabinumbrit 112
Liiklusmärgid	✓ Teab liiklusmärjide tähendusi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes ✓ Teab rulluiskude ja rulaga sõitmise nõuded/ kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad
Helkur, turvatool ja vöö	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teab turvatooli ja turvavöö vajalikkust sõidukis ✓ Oskab kirjeldada iiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes ✓ Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda 	✓ Teab kuhu kinnitada helkurit

Liikumine

Üldteema	5-6 aastased lapsed	6-7 aastased lapsed
----------	---------------------	---------------------

Liikumisteadmi sed	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Osaleb lasteaia spordipäeval ✓ Talub kaotust võistlusemängudes ✓ Teab ja kasutab mõistet õpitud terminoloogia piires ✓ Mõistab hügeeninõuete olulisust ✓ Õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kasutada appi täiskasvanu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntmatu sportlase ✓ Keskendub sihipäraselt kehalisele tegevusele ✓ Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest ✓ Peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust
Põhiliikumised	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Käsitleb väikevahendeid aktiivses tegevuses ✓ Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisaülesandeid 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised ✓ Säilitab paigal olles ja liikudes tasakalu ✓ Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudavas
Liikumis mängud	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Käsitleb mängu ja spordivahendeid loovmängus 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Võistleb kombineeritud teatevõistlustes ✓ Mängib sportlike elementidega mänge ✓ Organiseerib ise liikumismänge ✓ Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglites
Spordialad: kelgutamine, suusatamine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Suusatab vahelduva libiseva sammuga ✓ Käsitleb suusavarustust Õpetaja abiga 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Osaleb kelguvõistlustel ✓ Sõidab nõlvakust alla põhiasendis ✓ Suusatab koordineeritud liikumisega ✓ Käsitleb suusavarustust iseseisvalt
Tants ja rütmika	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kohandub oma liigutusi etteantud rütmiga ✓ Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslastega ✓ Liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele ✓ Väljendab liikumise kaudu emotsioone ✓ Kasutab liikudes loovalt vahendeid
Vaba aeg ja loodusliikumine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Suudab sõita tõugerattaga ja kahe rattalise rattaga, suustada ning liikuda rulluisudel 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul ✓ Mängib lihtsamaid maastikumänge
Võimlemine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teeb vahenditega harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti ✓ Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakalu nõudvaid harjutusi tehes ✓ Sooritab tasakalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu ✓ Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakalu ✓ Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul, tänaval ✓ Orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisel,

		olles kolonnis esimene ✓ Sooritab painduvust, kiirust, vastupaindavust ja jõudu arendavaid tegevusi
--	--	--

Kunst

Sisuplokid	5-6 aastased lapsed	6-7 aastased lapsed
Kujutamine ja väljendamine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kujutab naturist inspireeritud asju, objekte jne. isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täiendavad ja muutuvad keerukamaks ✓ Jutustab oma piltides nii tuttavates asjades ja kogetud sündmustes kui ka oma fantaasiatest ✓ Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne. kujutamiseks värvitoone oma seostes ja tunnetest lähtuvalt ✓ Valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendeid ✓ Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide üleseehitamiseks ✓ Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades ✓ Jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevustes, omavahelistest suhetest ning tegevusastjadest ja kohast ✓ Rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga ✓ Tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone
Kujundamine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääruse kujundamiseks ✓ Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega ✓ Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel sablooni või temple abil selle omavalitult kohale esemel 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Märkib mustri rütmi ja suudab seda jätkata ✓ Kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistavat eset ✓ Selgitab omavalmistatud esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib ✓ Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi
Joonistamine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täiendavad ja muutuvad keerukamaks ✓ Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliaatsitega, kriitide ja söega, mutes joonte tihedust ✓ Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt ✓ Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, vareerides käe liikumise suunda ✓ Sobitab pindu kattes heledad ja tumedada, peeni ja jämedaid jooni
Maalimine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Võtab pinslile vajaduse korral lisaks värvi ja kattab pindu ✓ Teeb objektidele väiksemaid detaile pinslivajutuste ja tõmmetega ✓ Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetu panda korduvalt 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Segab värve uute toonide saamiseks ✓ Kasutab töös eri jämedusega pinsleid ✓ Väldab värvide määrdumist ✓ Kasutab töös pinslit erinevalt
Meisterdamine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest ✓ Lükib paelale, traadile auguga esemeid ✓ Valib meelepäraseid 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objektile ✓ Valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või

	meisterdamisvahendid ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö	leiab oma võtted ✓ Valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides
Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vaatleb oma algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning sitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust ✓ Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud, ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud ✓ Suhtub heasoovilikult kaaslaste töödessa 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu ✓ Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo ✓ Kasutab raamatuillustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi
Voolimine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Õõnestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades ✓ Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades ✓ Nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid ✓ Ühendab voolitud detaile omavahel 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära ✓ Valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid ✓ Niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks

Muusika

Muusika tegevuse liigid	5-6 aastased lapsed	6-7 aastased lapsed
Laulmine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Laulab väljahingamisel loomuliku häälega ✓ Esitab laule rühmaga samas tempos ✓ Laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist ✓ Laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule esitab neid rühmas kui ka üksi
Rütmiline liikumine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal, arvestades pulssi ja meetrumit ✓ Esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksummu ja eesgaloppi ✓ Kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutuste rütmiliselt täpselt
Muusika kuulamine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kuulab laulu ja muusikapala huviga ✓ Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste kaudu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tunneb ära lihtsamaid zanre ✓ Väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi
Pillimäng	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille ✓ Mängib rütmisaateid lasteriimidele ja –lauludele ✓ Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos ✓ Mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mängib rütmi- ja meloodiapillidel ✓ Mängib pilliansamblis

6.7 Liitühma töö korraldamise alused

Liitühmas võivad olla lapsed vanuses 1,5 - 6 eluaastat.

Liitrühmade mikrokliima on lapse arengut igati soodustav, lapsel on iga päev võimalus suhelda erinevas vanuses lastega ning suhtlemistasandite mitmekesisus mõjub igati soodsalt laste sotsiaalsele arengule.

Liitrühmas on mõistetav, et abistamist vajavad enam nooremad lapsed, nii õpivad vanemad lapsed kannatlikkust, arusaamist. Samal ajal pole ka õpetaja üksi, abistajaid leidub suurte seas alati.

Planeerimine ja tegevuste läbiviimine liitrühmas on paindlik. Tuleb püüda kinni pidada sellest, et iga alarühmaga saaks nädala jooksul läbitud ettenähtud tegevuste liigid ning lapsed omandaksid eakohaseid oskusi ja teadmisi.

Teadmisi ja kogemusi antakse ja eesmärke täidetakse kolmel erineval meetodil:

- Kogu rühm tegeleb ühte liiki tegevusega, kuid igal vanusel on sisult ja raskusastmelt erinev ülesanne.
- Tegevus toimub üheaegselt, kuid nooremal ja vanemal alarühmal on see erinev.
- Tegevus toimub ainult ühe alarühmaga (teine alarühm mängib iseseisvalt või õpetajaabi juhendab neid).

Õppetegevuste algus võib olla kõikidele lastele üheaegne või järkjärguline. Tegevused, mis algavad üheaegselt, lõpevad harilikult noorematele lastele varem. Õpetamisvõtete valik sõltub ülesandest ja käsitletavast temast.

Liitrühma töökeeleks on vene keel.

6.8 Töö suveperioodil

Suveperioodil on töötajatel puhkused. Õpetajate puhkuse ajal ühendatakse rühmad, arvestades laste vanust ja arvu.

Suveperioodil muutub rühmade töörežiim, pikeneb laste viibimise aeg väljas, värskes õhus.

Vastuvõtt hommikul, võimlemine, kehakultuuri alane tegevus toimub maist septembrini väljas (olenevalt ilmast).

Õppe-kasvatustliku tegevuse korraldamine ja kavandamine suveajal viiakse läbi suveajaks koostatud perspektiivplaneerimise järgi, kus erilist rõhku on tehtud läbitud õppematerjali kordamisele ning mängutegevusele väljaspool lasteaia ruumide.

Välja tuuakse mänguasjad, materjalid, liikumise arendamise ja töö organiseerimise abivahendid.

Töö tulemuse andmed fikseeritakse selle rühma päevikus, kelle territooriumil toimub laste vastuvõtt.

6.9 Lasteaia territooriumile väljumise kord

Õppekursioone vaadeldakse kui õppekasvatustegevuse vormi, mis toetab ülesannete täitmist.

Õppeekskursioonid ja matkad planeeritakse õppeaasta alguses ja fikseeritakse rühma õppeplaanis.

Ekskursiooni marsruudi ja kestuse mõtleb läbi rühma õpetajad, arvestades laste vanust ja eesmärgi.

Enne lasteaia territooriumilt lahkumist täidavad õpetajad spetsiaalse blanketi ja kinnitavad selle tervishoiutöötaja ja direktori juures.

Õpetajad informeerivad vanemaid eelseisvast ekskursioonist ja võivad kaasata lasterühma saatmiseks vanemaid.

Täiskasvanute arv oleneb laste arvust, kuid mitte vähem kui 2 täiskasvanud.

Väljudes territooriumilt kannavad nii õpetajad kui ka lapsed spetsiaalseid veste.

7. Lapse arengu hindamise põhimõtted ja korraldus

7.1 Laste arengu hindamise eesmärgid:

- 1) Määratleda lapse arengulised saavutused;
- 2) Selgitada välja lapse erivajadused, õppimise ja õpetamise eripära;
- 3) Vajadusel koostada lapsele individuaalne õppekava;
- 4) Aidata lapsel ise enda arengut ja edasiminekut näha;
- 5) Toetada lapse õppimist.

7.2 Lapse arengu hindamise põhimõtted:

- Lapse arengu sh koolivalmiduse analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.
- Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustsüklist. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.
- Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.
- Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
- Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.
- Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguveestluse, mis:
 - 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;

2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

- Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemus dokumenteeritakse „Isikuandmete kaitse seaduses” sätestatud tingimustel.

7.3 Lapse hindamise korraldus:

Lapsevanematele tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust rühma koosolekul õppeaasta algul.

Õpetaja vahetab lapsevanemaga lapse arengualast informatsiooni igapäevaste vestluste ajal.

Õpetajad jälgivad lapse arengut, hindavad ning täidavad kaks korda (sügisel ja kevadel) õppeaastas lapse arengu hindamise tabeli. Sügisperioodile planeeritud arengu hindamine, kaasaarvatud mõõtmine ja kaalumine, peavad olema teostatud **31. oktoobriks** käesoleval õppeaastal. Kevadperioodile planeeritud arengu hindamine, kaasaarvatud mõõtmine ja kaalumine, peavad olema teostatud **15. maiks** käesoleval õppeaastal.

Hindamiseks kasutame valgusfoori, kus:

- teadmine või oskus on omandatud
- vajab vähest abi
- vajab individuaalset juhendamist/ei tule toime

Lapse arengu hindamine lasteaias Pääsuke. **Lisa 4** (1,5-2 ja 2-7 a).

Informatsiooni kogumine eeldab järgmiste meetodite kasutamist:

- laste vaatlus igapäevatoimingutes;
- laste tööde (joonistused, töövihikud ja -lehed jm) analüüs;
- laste igapäevase suhtlemise ja toimingute jälgimine;
- laste jälgimine vabamängus;
- laste jälgimine õpetaja poolt kavandatud õppetegevustes;
- intervjuud ja vestlused lastega üksikult.

Pikema tagasiside lapse arengust annab õpetaja arenguvestlusel, mis toimub üks kord õppeaastas (kevadel) vajadusel rohkem.

Lastevanemate tutvustamine hindamistulemustega eeldab:

- taktitundelist arutelu uurimistulemuste kohta;
- vajadusel soovitada lapsevanemal pöörduda spetsialisti poole (logopeed, psühholoog, jne.)

Peame oluliseks, et laste arengu hindamine toimuks kogu elu positiivses laadis, oleks kõigile osapooltele innustav ja toetav, mitte hirmutav ja raske. Samas on oluline näha ka arengu neid külgi, mis vajavad toetust ja tugevdamist. Tuleb meeles pidada et, igal lapsel on oma arengu tase ja tempo. Lasteaia lõpetamisel antakse lapsevanematele lapse koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused. Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust.

7.4 Lapse koolivalmiduse hindamine

Lasteasutuse õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi (**Lisa 2**), milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused.

Eesmärk: Lapse sujuv üleminek kooli. Teave koolieelsest arengust võimaldab jätkata koolis lapse (sh erivajadustega lapse) arengu / toimetuleku jälgimist, õpetuse individualiseerimist ja diferentseerimist ning vajadusel kohest tugiteenuste osutamist.

Koolivalmiduskaardi sisu on last positiivselt kirjeldav.

Lapse koolivalmiduse hindamisel saadud arengu tulemusi kirjeldatakse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades lapse koolivalmiduse kaardil, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed. Koolivalmiduskaardile märgitakse lapse lasteasutuses viibitud ajaperiood.

Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalevad isikud: rühmaõpetajad, muusika- ja liikumisõpetaja, eesti keele õpetaja, lapsevanem (eeskostja) ja lasteasutuse direktor. Koolivalmiduse kaardi sisu arutatakse läbi eelnevalt koos lapsevanematega ning täidetakse hiljemalt 31. maiks.

Lapsevanemale edastatakse lapse koolivalmiduse kaart paber kandjal, teine koopia säilitatakse lasteasutuses.

Koolivalmiduskaarti säilitatakse lasteasutuses viis aastat.

Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust (Koolieelse lasteasutuse seadus § 16 lõige 5).

7.5 Lapse arengumapi koostamine

Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp. Arengumapi koostamise eesmärk on koguda lapse töötulemuste näidiseid, mis annavad ülevaate lapse saavutustest ja arengust pikema perioodi jooksul. Õpetajad planeerivad rühma tegevuskavas õppeaasta jooksul arengumapi koostamise ajalise kava.

Arengumapp:

- aitab märgata lapse eripärasid, tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi;
- on individuaalse arenguveestluse aluseks lapsevanemaga;

- on ajaloolise tähtsusega (ühe lapse ajalugu);
- kogu dokumenteerimine on täidetud korrektselt (kuupäevad) näidates lapse arenemist (tuues esile tugevusi ja arengut toetavaid valdkondi ja muud olulist lapse kohta);
- arengumapi koostamisel on oluline järjepidevus.

Arengumapp sisaldab:

- Lapse arengu analüüsimise vanuselised vaatluslehed;
- Laste erinevaid küsitlusi, intervjuusid jms;
- Valikulised töölehed. Töölehtede täitmine jaotatakse õppeaastale lähtuvalt nädala temaatikatest;
- Valikut lapse loomingust;
- Lapse tervisenäitajad aastate lõikes (kaal ja kasv jms tervishoiutöötajalt), lisatakse kooliminekul või lahkumisel lasteaiast;
- Vajadusel individuaalne arenduskava, individuaalsest toetamisest kokkuvõtted jms, last toetavad tegevused;
- Lastevanemate küsitlused lapse kohta.

8. Erivajadustega laste toetamise põhimõtted ja korraldus

Erivajadusega lapse arengu toetamise põhimõtted:

- 1) Erivajadustega lapse arengu toetamine on meeskonnatöö.
- 2) Lapsevanem annab lasteaija personalile teada oma lapse erivajadustest ja koos personaliga leitakse lapsele sobiv rühm ja edasine tegevusplaan.
- 3) Vastavalt lapse arengu jälgimise tulemustele teeb rühmaõpetajad vajadusel lapsevanemale ettepaneku pöörduda spetsialisti poole, et määrata kindlaks erivajadus.
- 4) Logopeed teeb seire, mille käigus selgitatakse välja logopeedilist abi vajavad lapsed. Logopeedilisest nõustamisest teavitatakse lapsevanemat ning lapsevanema nõusolekul teostatakse kõneravi või kõne korrigeerimist
- 5) Vajadusel koostab rühmaõpetaja koostöös liikumis- ja muusikaõpetajaga lapsele individuaalse arenduskava arenguliste erivajaduste rahuldamiseks:
- 6) Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arengukava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning edasistest arenguvajadustest.
- 7) Andekate laste puhul soodustab rühmaõpetaja eriandekusi omavatel lastel tegelemist oma lemmikalal ning pakuvad lisa tegevusi

8) Koolipikenduse küsimustes nõustab rühmaõpetaja lapsevanemat. Vastavalt Ida- Virumaa nõustamiskomisjoni otsusele saavad lapsed vajadusel aastast koolipikendust.

9) Koolipikendust saavatele lastele töötab rühmaõpetaja välja individuaalne arenduskava.

10) Kui lapsevanem otsustab lapse varem kooli panna, siis rühmaõpetaja annab vastava tõendi, kas laps on kooliküps või ei.

11) Lapsevanematel, kelle lapsele ei suudeta kohandada tavakeskkonda, soovitatakse pöörduda elukohajärgse nõustamiskomisjoni poole lapsele sobiva rühma leidmiseks. Vajadusel võib pöörduda Rajaleidja keskuse nõustamiskomisjoniaadressil Keskväljak 4, 41531 Jõhvi (kaubanduskeskus Tsentraal) telefonil 58860704 või veebilehel <http://www.rajaleidja.ee/idavirumaa/>

Kohtla- Järve Lasteaed Pääsuke lähtub erivajaduse määratlemisel:

Lapse võimetest:

Õpiraskusetega lapsed

Andekad lapsed

Lapse tervislikust seisundist

Allergilised lapsed

Logopeedi abi vajavad lapsed

Lapse keelelisest ja kultuurilisest taustast

Muukeelsed lapsed

Erineva kultuuritaustaga lapsed (religioon, kombed jms.)

Lapse isiksuseomadusest tingitud erivajadused

Vasakukäelised

Üliaktiivsed lapsed

Aeglased lapsed

1. Hariduslike erivajaduste märkamine

Õpetaja selgitab erivajadustega laste olemasolu välja:

Kavakindlate arengu ja käitumise vaatluste põhjal

Koostöös teiste rühma ja lasteaiatöötajatega

Koostöös lapsevanematega, lapsevanema informatsiooni põhjal

2. Erivajaduste kaardistamine

Lasteaias kaardistatakse kõikide laste erivajadused.

Perearst: lapse tervisetõendid

Logopeed: lapse kõneuurimise tabelid

Õpetajad: lapse arengutabelid ja päevik

3. Erivajadustega laste toetamine

Õpetaja koostab vajadusel erivajadusega lapsele individuaaltöö arenduskava koostöös erispetsialistidega.

Lapse arengu vaatluste ja tulemuste põhjal tehakse individuaaltöö arenduskavas täiendusi.

Lapse arengus toimunud muutused fikseeritakse lapse individuaalses arenduskavas.

Õppeaasta lõpul teeb õpetaja kokkuvõtte individuaaltöö kava tulemuslikkusest ja rakendumisest.

Vajadusel soovitatakse lapsevanem erispetsialisti konsultatsioonile

Õpetaja teeb muudatusi ja kohandusi lapse kasvukeskkonnas ja tegevuskavas

Võimetest tingitud erivajadustega lapse toetamine

Õpetaja pakub lapsele võimalusi oma tugevate külgede rakendamiseks;

Annab täiendavaid teadmisi ja ülesandeid, mis on heaks kiidetud pedagoogilise nõukogu poolt;

Musikaalse lapsega tegeleb süvendatult muusikaõpetaja;

Kui lapsel on mahajäämusi mõne õppeaine omandamisel, tegeleb rühmaõpetaja temaga süvendatult vastavalt individuaaltöö kavale.

Tervislikust seisundist tingitud erivajadustega lapse toetamine

Logopeediline ülevaatus, logopeediline töö lapsega;

Logopeedi puudumisel lapsevanema nõustamine erialaspetsialisti poole pöördumiseks;

Personali koolitamise haigushoode jms. Toimetulekuks;

Kasvukeskkonna tingimuste kohandamine ja loomine;

Koostöö perega;

Toitumissoovidega arvestamine, menüü korrigeerimine.

Keelelistest ja kultuurilistest taustast tingitud erivajadustega lapse toetamine

Lapse emakeelset ja kultuurilist tausta tutvustava kirjanduse, muusika, mänguasjade soetamine rühma;

Lapse oma keele ja kultuuri tutvustamine rühmakaaslastele;

Koostöö peredega;

Lapse emakeele ja kultuuri austamine.

Isiksuseomadustest tingitud erivajadustega lapse toetamine

Vasakukäeliste töövahendite muretsemine;

Lapse iseärasustega arvestamine, lapse julgustamine, töötempo valimine;

Individuaalne töö;

Vanemate nõustamine.

4. Individuaalse töö korraldus hariduslike erivajadusega lastega:

Individuaalse arenduskava alusel, mille koostab rühma õpetaja;

Vastavalt lasteaia päevakavale, lapsele sobival ajal;
Leiab kajastamist individuaalses arenduskavas, lapse arengumapis.

5. Koolikohustuse edasilükkamine

Tervisliku seisundi tõttu võib lapsevanem taotleda nõustamiskomisjonilt koolikohustuse täitmise edasilükkamist ühe õppeaasta võrra.

Koolipikendust saanud lapse jaoks koostatakse individuaalne õppekava.

9. Koostöö lastevanematega

Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja korraldamises. Õppeaasta esimesel koosolekul arutatakse ühiselt läbi õppetegevuste temaatika, õppekäigud, rühma ühised üritused. Kuulatakse ära ja arvestatakse vanemate ootustega. Lapsevanemate poolt tehtud ettepanekud ja osalus rühma töös kajastub rühma aasta tegevuskavas ning õppeaasta aruandes.

Õppeaasta algul valivad iga rühma lapsevanemad ühe liikme lasteaia hoolekogusse. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt hoolekogu tööplaanile.

Tagasisidet lasteasutuse tegevuse ning rühma töö kohta saadakse rahulolu küsitluste kaudu, mis toimuvad üks kord aastas kevadel.

Kodu ja lasteaia koostöö toimub läbi individuaalse ja grupiviisilise töö vormide.

Individuaalse töö vormid:

- vestlused vanematega (laste vastuvõtul, telefoni teel);
- spetsialistide konsultatsioon (logopeed, psühholoog, tervishoiutöötaja);
- õpetaja konsultatsioon;
- õpetaja nõuanded.

Grupiviisilise töö vormid:

- koosolekud;
- peod ja ühisüritused;
- lahtiste uste päevad;
- loovtööde näitused;

- matkad, õppekäigud, piknikud;
- teatrikülastused;
- lahtised tunnid.

Lastevanemate teavitamise meetmed:

- lastevanemate koosolekud;
- teadete stendid lastevanematele;
- infokaustad vanematele;
- tänukirjad;
- laste portfooliod;
- laste arengu analüüs (2 korda aastas);
- anketeerimine.
- kodulehekülg internetis: www.paasuke.edu.ee ja facebookis: **Kohtla-Järve Lasteaed Pääsuke**.

9.1. Arenguvestlused lastevanematega

Eesmärk: anda lastevanematele tagasisidet laste arengu kohta. Võimalus arvesse võtta teine teise ootusi ja soove.

Läbiviimise korraldus:

Õpetaja viib vanematega läbi arendavad vestlused 1korda aastas. Vestluse pikkus iga lapsevanemaga vähemalt 1 tund.

Arenguvestlus toimub konkreetse lapse arengu analüüsi alusel. Arenguvestluse jooksul õpetaja arvestab konkreetse lapse individuaalse arengukaarti andmeid.

Lastevanematele pakutakse võimalust valida sobivat aega arenguvestluse läbiviimisel. Koostatakse üldine graafik.

Vajadusel arenguvestlusele kutsutakse spetsialiste: muusikaõpetaja, logopeed, eesti keele õpetaja, liikumisõpetaja.

Dokumendid:

Arenguvestluse kokkuvõtte alusel koostatakse protokoll, millele kirjutavad alla õpetajad ja lapsevanemad (vestluse osalejad) (**Lisa 3**)

Vajadusel koostavad õpetajad koos lastevanematega lapse individuaalset arengukava.

10. Mina ja Tervis

Programm Mina ja Tervis on suunatud tervisliku eluviisi propageerimisele. Programmi põhimõtted on tugevdada iga lapse psüühilist ja vaimset tervist ning tagada kõikide osavõtjate emotsionaalne heaolu.

Lasteaias on välja töötatud ja kasutusele võetud programm Mina ja Tervis, mille eesmärkideks on:

- kujundada lastes tervislike eluviiside alused;
- laste tervise tugevdamine;
- vaimne ja kehaline areng; iga lapse emotsionaalne heaolu.

Tervendavad üritused	1,5-3	3-4	4-5	5-7
Liikumine		2 korda nädalas	2 korda nädalas	3 korda nädalas
Hommikuvõimlemine	iga päev	iga päev	iga päev	iga päev
Kehalise kasvatus minutid	iga päev	Tegevuse vaheajal	Tegevuse vaheajal	Tegevuse vaheajal
Sportlik meelelahutus		plaani järgi	plaani järgi	plaani järgi
Harjutused pisimootorika arendamiseks	3 korda nädalas	3 korda nädalas	3 korda nädalas	3 korda nädalas
Profülaktilised harjutused jalataldade tugevdamiseks	peale magamist	peale magamist	peale magamist	peale magamist
Profülaktilised harjutused kehahoiaku parandamiseks	liikumine, võimlemise käigus	liikumine, võimlemise käigus	liikumine, võimlemise käigus	liikumine, võimlemise käigus
Regulaarselt tervise õpetuse tegelused		õppeplaani järgi	õppeplaani järgi	õppeplaani järgi
Ärataja harjutused		peale magamist	peale magamist	peale magamist
Hingamisharjutused	võimlemise käigus	võimlemise käigus	võimlemise käigus	võimlemise käigus
Jalutamine	1-2 korda päevas	1-2 korda päevas	1-2 korda päevas	1-2 korda päevas
Logopeedilised harjutused kõne parandamiseks			individuaalselt	individuaalselt

Tervisenädal, tervisepäev	plaani järgi	plaani järgi	plaani järgi	plaani järgi
Suu loputus		peale sööki	peale sööki	peale sööki
Karastamine	peale magamist	peale magamist	peale sööki	peale sööki
Relaksiooni harjutuste tegemine		tegevuse vaheajal	tegevuse vaheajal	tegevuse vaheajal

10.1 Lapse arengu eeldatavad tulemused

1,5 -3-aastane laps

Teab, et käsi on vaja puhtaks pesta enne sööki, pärast tualetis käimist ja õuest tulles

Harjab hambaid täiskasvanu abiga.

Küsimisel nimetab toite, mida on sel päeval söönud.

Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele

3 -4-aastane laps

Teab peamisi hügieenireegleid.

Nimetab tervist hoidvaid tegevusi: õuesviibimine, tervislik toitumine, lõunauinak.

Teab, kuidas riietuda külma, kuidas sooja ilma puhul.

Teab hammaste hooldamise vahendeid.

Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel.

Eristab maitseid: magus, hapu, soolane, kibe.

Oskab nimetada toiduaineid, mida igapäevaselt kasutatakse toitude valmistamisel.

Oskab näidata ja nimetada kehaosi.

4 -5-aastane laps

Teab, mis on haigus.

Teab, mis võib põhjustada külmetamist ja haigestumist.

Peseb iseseisvalt hambaid.

Teab, miks on hammaste hooldamine vajalik.

Teab, et toitu valmistatakse toiduainetest.

Oskab nimetada toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.

Nimetab kehaosi ja teab nende vajalikkust.

Nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepp, rõdu, aknad, kuum toit, lahtine tuli).

5 -6-aastane laps

Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine.

Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist.

Nimetab hammaste hooldamise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).

Teab ja oskab nimetada, milliseid toiduaineid tuleks tarvitada rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.

Oskab nimetada kehaosi detailsemalt (laup, põsed, rind, kõht, puusad jm) ning mõningaid siseorganeid (süda, kopsud jm).

6 -7-aastane laps

Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist nii lasteaias, kui ka kodus (nt suitsetamine, alkohol, vägivald, traumad).

Teab, mida teha ja kelle poole pöörduda võimaliku ohu korral.

Teab ja oskab nimetada hambakaariese tekkimise põhjusi.

Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevases elus.

Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja mõne konkreetse toidu valmistamiseks (nt supp, praad, salat jm).

Teab, mis on nn rämpstoit ja miks see on kahjulik.

Mõistab tervisliku toitumise vajalikkust eriti kasvavale organismile.

Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena.

Teab tüdruku ja poisi erinevusi.

11. Liikluskasvatus

Liikluskasvatuse eesmärk

Liikluskasvatus on lasteasutuse õppe- ning kasvatusgevuse kohustuslik osa, mille käigus lapsed omandavad üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks.

Lasteaias on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse ja lasteaia liikluskeskkonnast.

Lapse arendamine, õpetamine ja kasvatamine toimub elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate teemade kaudu.

Liikluskultuur on osa üldisest käitumiskultuurist, olles üksikisikule taandatult inimese võimel, kasvatusel, teadmistel, keskkonna eripäral ja ühiskonna väärtushinnangutel põhinev tahe ja harjumus liikluses kehtivaid norme järgida ja kaasliiklejatega arvestavalt käituda.

Lasteaias Pääsuke käitumise üldkultuuri kasvatamine algab nooremates rühmades ja sellest hetkest alates algab eelvalmistamine liikluse osaleja ja jalakäia eluaegseks „elukutseks“.

Täiskasvanud inimesed vastutavad laste tervise eest ja on kohustatud tagama lastele

maksimaalset turvalisust – õpetada lastele liikluseeskirju, ohutut liiklemist tänavatel ja kujundada lastes vajalikke oskusi. Meie korraldame õppe-kasvatusliku tegevuse selliselt, et lasteaias saadud teadmised oleks kindlad ja lapsed saaks neid kasutada edaspidises kooli elus. Liikluseeskirjade õpetamine lastele toimub lasteaias terve aasta jooksul, iga nädal, nii kui õpetegevusel kui ka samas vabal ajal. Liikluseeskirjade õpetamine annab soovitud tulemusi, sest on kõvasti seotud õppekava osadega. Õpetajad tutvustavad lastele liikluseeskirju, järjekindlalt tehes keerulisemaks programmide õpingult õpingule, rühmalt rühmani. Saadud teadmiste kinnistamiseks eri roll on pööratud lapse mängutegevuse korraldamisele, milles moodustatakse ruumiline orienteerimine oskus kasutada need teadmisi praktiliselt.

12. Väärtuskasvatus

Väärtuskasvatus toimub lasteaias Pääsuke igapäevase mängulise tegevuse kaudu, mida toetab loodud õpikeskkond. Lasteaed Pääsuke omab õigust rakendada „Kiusamisest vaba lasteaias“ metoodikat, on üheks tervisekasvatuse valdkonna alateemaks väärtuskasvatus, mis koondab enda alla vaimse ja emotsionaalse tervise, sotsiaalsete oskuste kujundamise, sallivuse ja hoolivuse, viisaka käitumise ja tunnete, emotsioonide teemad.

Vältimaks sotsiaalset tõrjutust, on väärtuskasvatuse eesmärgiks, et laps:

- tunnetab enda rolli kollektiivis;
- käitub üldtunnustatud normide kohaselt;
- on salliv eakaaslaste suhtes;
- julgeb ennast kaaslastele avada;
- väljendab oma tundeid sobival viisil;
- arutleb, analüüsib ning otsib lahendusi.

Väärtuskasvatuslik tegevus soodustab koostööd lasteaias ning lapsevanemate vahel. Lasteaias respektieritakse lapsevanemate huve ja arvamusi lapse arendamisel, ollakse osavõtlikud ja tolerantsed, toetades lapse arengut ühiste arusaamade alusel; luuakse lastes kindlustunne, et kõik neid ümbritsevad täiskasvanud suhtuvad neisse positiivselt. Väärtuskasvatuse rakendumisel on väga oluline täiskasvanu isiklik eeskuju. Väärtustel tuginevat kasvatust toetavad ühiselt kokku lepitud reeglid, mille abil tagatakse kord ilma lastes hirmu tekitamata. Väärtuskasvatuse aluseks on lasteaias arengukavas fikseeritud põhiväärtused.

Väärtuskasvatust toetavad tegevused on:

- mitmesuguste väärtuste tundmaõppimine läbi mõistete, näidete, lugude ja arutelude;
- väärtuste õppimine läbi loovmängu ja kavandatud tegevuse;
- väärtuste kogemine lauludes, tantsus, muusikas, liikumises ja teistes rõõmupakkuvates tegevustes;

- väärtustel põhinevate sotsiaalsete suhtlemisoskuste õppimine ja harjutamine kaaslaste ning täiskasvanutega.

SEPTEMBER – Teretamise kuu
VÄÄRTUS – Avatus

OKTOOBER – Hea õpetaja kuu, sügis -ja tervisekuu
VÄÄRTUS – Tervis

NOVEMBER - Turvalisuse kuu
VÄÄRTUS – Turvalisus

DETSEMBER – Jõulukuu
VÄÄRTUS – Loovus

JAANUAR – Talverõõmu kuu
VÄÄRTUS – Lapsest lähtuv, professionaalsus

VEEBRUAR – Minu Eestimaa, Sõbrakuu
VÄÄRTUS – Sallivus

MÄRTS – TEATRIKUU.
VÄÄRTUS – Koostöö

APRILL- Kevadpühade ja südamekuu
VÄÄRTUS –Ettevõtlikus, julgus

MAI – Töökusekuu
VÄÄRTUS –Traditsioonid

13. Robootika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) oskab teha koostööd kaaslastega;
- 3) muutub füüsilistes tegevustes oskuslikumaks ja kiiremaks (peenmotoorika);
- 4) kasutab loogilist ja loovat mõtlemist;
- 5) loob lihtsaid, elu jälgendavaid mudeleid ning süsteeme;
- 6) kasutab arendavaid klotse ohutult ning sihipäraselt;
- 7) oskab algtasemel programmeerida.

Valdkonna Robootika sisu:

Robootiliste seadmete lõimimine teiste valdkondadega:

- mina ja keskkond: sotsiaalne-, tehis- ja looduskeskkond;
- keel ja kõne: lugemine ja kirjutamine, keelekasutus, jutustamine, suhtlemine ja kuulamine;

- matemaatika: hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine, suurused ja mõõtmine, geomeetrilised kujundid;
- kunst: tehnilised oskused - peenmootorika, kujutamine ja väljendamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel robootiliste seadmetega:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ning väljendab oma maailmanägemust kasutades;
- 2) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet;
- 3) lõimitakse erinevaid valdkondi;
- 4) individuaalse töö läbiviimiseks: logopeedilist abi vajavate lastega ja andekate laste lisaõppegevuses;
- 5) mitmekesistatakse tasandusrühmas erivajadustega laste nii grupi kui individuaalset tööd.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

3-4 aastased	4-5 aastased	5-6 aastased	6-7 aastased
<p>Tunneb tööeeskirju, elemente, mänge.</p> <p>Oskab sorteerida.</p> <p>Kasutab arendavaid klotse ja mänge ohutult ning sihipäraselt.</p> <p>Oskab algtasemel programmeerida .</p> <p>Oskab oma töökohta koristada.</p>	<p>Tunneb tööeeskirju, elemente, mänge.</p> <p>Oskab sorteerida, ning oma töökohta korrastada.</p> <p>Kasutab arendavaid klotse ja mänge ohutult ning sihipäraselt.</p> <p>Oskab algtasemel programmeerida.</p> <p>Loob lihtsaid, elu jäljendavaid mudeleid ning süsteeme.</p> <p>Oskab teha koostööd kaaslastega.</p> <p>Oskab oma töökohta koristada.</p>	<p>Tunneb tööeeskirju, elemente, mänge.</p> <p>On osavam peenmootorika oskustes.</p> <p>Oskab sorteerida ning oma töökohta korrastada.</p> <p>Teab Robotika ja LEGO konstruktori alused.</p> <p>Omab baastadmisi programmeerimisest.</p> <p>Loob lihtsaid, elu jäljendavaid mudeleid ning süsteeme.</p> <p>Oskab töötada individuaalselt, paaris ning koostöös kaaslastega.</p>	<p>Tunneb tööeeskirju, elemente, mänge.</p> <p>On osavam peenmootorika oskustes.</p> <p>Oskab sorteerida ning oma töökohta korrastada.</p> <p>Teab Robotika ja LEGO konstruktori alused.</p> <p>Omab baastadmisi programmeerimisest.</p> <p>Loob lihtsaid, elu jäljendavaid mudeleid ning süsteeme.</p> <p>Töötab vastavalt juhistele, toimib vastavalt plaanile.</p> <p>Oskab töötada individuaalselt, paaris ning koostöös</p>

		Oskab oma töökohta koristada.	kaaslastega. Oskab oma töökohta koristada.
--	--	-------------------------------	---

14. KESKKONNAHARIDUS

Keskkonnahariduse edendamine on Eesti säästva arengu oluline komponent

Eesmärgid:

- Arendada keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamist ning ökoloogilise tasakaalu tundmaõppimist;
- Väärtustada mitmekesist keskkonda ja elurikkust, mõista säästva arengu põhimõtteid ning teha jätkusuutlikku arengut võimaldavaid otsuseid ja valikuid;
- Väärtushinnangute ja käitumisharjumuste kujundamine keskkonnasäästlikuks, rakendades selleks taevitustööd toetavat keskkonnaharidust;
- Keskkonnaharidus on lasteaias väärtustatud:
KIK projektide koostamine jt keskkonnahariduse ideede edendamisega seotud projektide arvu suurendamine, tegevused lastega, õuesõpe;
- Keskkonnahariduse omandamiseks luua erinevaid tingimusi, võimalusi (õppevahendid, lasteaias sise- ja välisterrituum, linnapargi kasutamine);
- Looduse hoidmine ja keskkonnast hoolimine;
- Luua sobivaid õppemeetodeid ja säästvat arengut soodustavat õpikeskkonda.

Teadlikus:

- Oskus teavet leida, töödelda ja hinnata (analüüsida);
- Teadmine, et inimene on osa loodusest, loob eeldused ressursside raiskamise vältimiseks ning jätkusuutlikuks arenguks;
- Teadmised keskkonnast, huvi looduse ja keskkonna vastu võimaldab väärtustada looduse mitmekesisust, sh elurikkust ja ühiskonna ajalugu ja kultuuri, näha probleeme ning otsida neile lahendusvõimalusi.

Otsustamine:

- Otsustusvõime alusel saab sekkuda probleemide lahendamisse;
- Keskkonnateadlikkus võimaldab teha igapäevaelus ja looduses viibides õigeid otsuseid;

Vastutus:

- Läbi suurema teadlikkuse keskkonnast on võimalik teha keskkonnasäästlike otsuseid ja tunnetada vastutust oma otsuste tagajärgede suhtes;
- Vastutustunne seab **ühiskonna** heaolu kõrgemaks üksikisiku omast.

ÕUESÕPE

Õuesõpe (Outdoor Learning) ja **avastuslik õpe** (Exploratory Learning) on õppimisviisid.

Avastuslik õpe toetub kogemusliku õppimise teooriale, milles teadmised luuakse praktiliste kogemuste saamise ja nende ümberkujundamise kaudu. Õuesõppe ja avastusõppe kõige üldisem tõdemus on see, et õues avastades õpitakse eelkõige seoseid, toas ehk enam arvandmeid ja fakte. Laste põhitegevus on mäng, tegutsema ajendab teadmishimu. Looduse vahendamine õppides ja mängides aitab mõista looduses toimuvaid protsesse ja tagab keskkonna tunnetamise kõigi meelte kaudu, lisaks põhiviisikule ka liikumis- ja tasakalumeele kasutamise. Loodus on koht, kus tekivad tundmused, areneb mõtlemine ja ilumeel. Seal arendatakse värvi-, vormi- ja helitaju, mängitakse valguse- ja varjumänge, jälgitakse looduse rütmi, mis annab lapsele ainet mõtlemiseks ja võimaluse eneseväljenduseks. Õues õppides, tegutsedes ja mängides tekkinud raskused nõuavad pingutust, mis omakorda paneb lapsi arukalt vaatlema, mõtlema, juurdlema, valikuid tegema ja lõpuks ka otsustama. Kasutades õues avastuslikku õpet suurendame huvi õppimise vastu ning arendame hoolivat suhtumist ümbritsevasse keskkonda. Õpetamine ja õppimine toimub vahetu kogemise, ise tegemise ja kogetu vahendamise kaudu. Õpetaja ülesandeks on luua arengukeskkond, milles lapsed saaksid praktiseerida avastuslikku ja leiutuslikku iseloomuga tegevusi. Õues mängides õppivad lapsed järgima mängureegleid ja neid teistele selgitama. Samuti saab selgeks mängu käigus tekkinud probleemide lahendamise ja õppida mängukaaslastega kokkuleppele jõudma. Õues liikumise, avastamise mängimise ja õppimise kaudu saadakse võimalus kogeda tõelisi ja sügavaid tundeid, õpitakse nendega hakkama saama ja ümbritseva maailmaga suhtlema.

Õuesõppe eesmärgid:

- Õppida looduses õigesti ja säästlikult käituma;
- Tunda kodukohta;
- Õppida tundma erinevaid loodusobjekte;
- Märgata (seoseid muudatustega looduses), taimede kasvu ja arengut, erinevate liikide kooselu.

Õuesõppe põhimõtted:

- Õppetöö toimub otse looduses;
- Kõik tegevused on mängulised;
- Iga lapse soovid, huvid, eeldused, vajadused ja nägemused on tähtsad;
- Taaskasutus;
- Koostöö lapsevanematega;
- Õuesõppe on lõimitud teiste valdkondadega õppe- ja kasvatustegevuste eesmärkide saavutamiseks.

Emakeel õuesõppena:

- Kuulamine- jutuke, luuletus, kaaslaste kõne;
- Kirjutamine- asfalt, liiv, lumi, muld;
- Jutustamine- vaatluse ja muljete alusel;
- Kirjeldamine ja iseloomustamine;

- Mõistatamine;
- Vanasõnad;
- Ilmaennustused;
- Rahvatarkused;
- Loetelu koostamine (linnud, loomad, puud) .

Matematika õuesõppena

- Loendamine
- Hulkade moodustamine
- Hulkade võrdlemine - suurem, väiksem, võrdne, vähem, rohkem, võrdselt
- Suuruste võrdlemine

Kunst õuesõppena:

- Materjali kogumine (käbid, lehed, kõrred, õied, kivid, puukoor, seemned...)
- Meisterdamine looduslikust materjalist
- Joonistamine asfaldile, liivale
- Voolimine savist, liivast

Muusika ja liikumine õuesõppena:

- Ringmängud, laulumängud, liikumismängud
- Võistlused ja võistlusemängud
- Rütmi mängud loodusliku materjali kasutamisega
- Ronimine, takistuste ületamine
- Rütmi lugemised
- Loomade ja lindude matkimine
- Häälte ja hääletsuste jäljendamine
- Loodushääle kuulamine
- Vaikuse kuulamine

Võimalused erinevate tundide läbiviimiseks:

- Pikaajalised, perioodilised vaatlused (ilmavaatlus, pilvede vaatlus jms)
- Katsed
- Õppekäigud (metsa, parki)
- Mängud

Õpetaja tegevused:

- Valib õppematerjali, aja ja koha
- Tagab turvalisuse
- Paneb paika reeglid
- Abistab raskustesse sattunud lapsi
- Jälgib töökäiku ja tempot
- Tunni lõpus teeb kokkuvõtte
- Analüüsib tunni õnnestumisi ja ebaõnnestumisi
- Mõtleb, kuidas edaspidi tööd paremaks muuta
- Kasutab töö käigus saadud informatsiooni lapse arengu hindamiseks
- Jagab positiivseid kogemusi ja teadmisi teiste rühmadega.

15. Projekt „Professionaalne eestikeelne rühmaõpetaja vene õppekeele rühmas“.

Alates 1. septembrist 2021. a töötab projekt kahes rühmas, kus üks õpetaja tegeleb lastega eesti keeles ja teine emakeeles.

Õppekasvatustegevus toimub rühmas alljärgnevalt:

- paralleelne õpetamine - õpetajad õpetavad samaaegselt, üks õpetaja ühte grupi, teine teist grupi.
- samaaegselt koos - üks õpetaja õpetab kõiki ja juhendab ühte grupi, teine juhendab teist grupi.
- hommikuring toimub lasteaias iga päev eesti keeles

Varane keeleõpe on:

Varane keeleõpe lähtub kommunikatiivsuse printsiibist ning samuti lapsest endast kui õppijast. Õpetatavad teemad on seotud lapse igapäevaeluga ning põnevat eesti keele maailma õpitakse tundma laulude, mängude ja liikumise baasil.

Varase keeleõppe hariduse rikastav õppevorm – mille üks eesmärk on lapse võrdselt head oskused nii emakeeles kui ka teises keeles.

Lapsekeskne õpetus, mis rikastab ja annab toimiva eesti keele õppe;

Loomulik keeleõpe, kus keel omandatakse emakeele põhimõttel.

Programmi eesmärgid:

Kõigile lastele on tagatud võrdsed võimalused alushariduses, sh õpetajate keeleoskus ja professionaalsus eesti keele õppe toetamisel

Lapsed omandavad lasteaias lõpetamisel eesti keele oskuse vähemalt A1 tasemel.

Emakeele valdamine eakohasel tasemel;

Sihkkeele kultuuri mõistmine ja väärtustamine;

Edaspidine kolmanda keele hea oskus.

Keeleõppe põhimõtted varases eas:

Mängulisus;

Vaheldusrikkus;

Lihtsamalt keerulisemale lähtealuseks põhihariduse omandamisel;

Üks inimene – üks keel, rääkida tuleb järjekindlalt ühes keeles;

Õpetaja emakeel on sihtkeel või sama pädevus, selge artikulatsioon (õpetaja saab aru laste emakeelest);

Keelt õpitakse loomulikes olukordades;

Kordamine on väga vajalik;

Kõikides seostes püütakse anda võimalikult palju keelelist stiimulit - luuakse palju keelekasutuse võimalusi;

Anda võimalikult palju keelelist stiimulit - luuakse palju keelekasutuse võimalusi.

Lasteaia õppe-kasvatuse eesmärgid Tilgukesed ja Miksikesed rühmades:

Lasteaed kasutab varase keeleõppe lähtub kommunikatiivsuse printsiibist;

Eesti keelsed õpetajad vene õppekeele rühmas vastavad kvalifikatsioonile;

Kujundada oskust tulla toime igapäevasuhtluses kaasvestlejana, kuulajana, algatajana;

Toetada vene keelt kõnelevate laste kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut igapäevaeluga toimetulekuks ja eesti keele õppimiseks;

Äratada huvi eesti keele vastu, õpetada kuulama ja tajuma eesti keele kõla.

Aidata lastel saavutada:

Eesti keele funktsionaalne valdamine.

Oma kultuuri ja Eesti kultuuri (de) väärtustamine.

Laps omandab kognitiivsed ja sotsiaalsed oskused ning harjumused, mida on vaja eduks üha kiiremini muutuv maailmas.

Lasteaia õppe-kasvatuse põhimõtted pilootrühmades:

Lapsele luuakse arengut soodustav ja motiveeriv keskkond;

Õppe-ja kasvatustegevuses juhindutakse nädala-ja päeva teemadest;

Õppe-ja kasvatustegevuse valdkonnad on omavahel temaatiliselt integreeritud;

Last toetatakse ümbritseva maailma mõistmisel, väärtustades nii eesti keelt ja kultuuri kui ka lapse emakeelt ja kultuuri;

Õpetaja usub oma laste võimetusse ja kavandab õppe-ja kasvatustegevusi nii, et laste võimed tulevad kõige paremini esile;

Lapsi ei sunnita eesti keelt kasutama, vaid üksnes julgustatakse;

Õpetaja kasutab lastega suheldes ainult eesti keelt, aga saab laste emakeelsest kõnest aru;

Lapsed võivad oma mõtteid väljendada emakeeles;

Lapse keelelist, kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut soodustab kodu ja lasteasutuse koostöö;

Planeeritud õppe-ja kasvatustegevuste jagunemisel nädalas on rõhuasetus keelearenduslikel tegevustel;

Õppe-ja kasvatustegevus toimub rühma päevakava alusel.

Lapse arengu eeldatavad tulemused pilootrühmades

<i>3-4 aastased</i>	<i>4-5 aastased</i>	<i>5-6 aastased</i>	<i>6-7 aastased</i>
<p>Kuulab sihtkeelt. Kordab sõnu järele. Osutab sõrmega esemele, pildile. Vastab ühe sõnaga. Kasutab monofraase. Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu.</p>	<p>Kuulab ettelugemist. Tunneb ära õpitud sõnad. Kasutab õpitud sõnu kõnes. Laulab, loeb liisusalme. Saab aru korraldustest, kõnest. Tunneb ära Eesti lipu.</p>	<p>Tunneb huvi eesti keele vastu. Reageerib eesti keeles antud korraldustele. Tunneb ära lihtsamad õpitud sõnad ja mõistab neid. Mõistab esitatud küsimusi. Kuulab ja mõistab kõnet. Kordab järele õpitud sõnu ja fraase. Kasutab endast rääkides sõna mina. Vastab küsimustele õpitud sõnavara piires. Tunneb huvi asjade nimetuste vastu. Hääldab järele kuuldud sõnu. Oskab kirjutada oma nime trükitähtedega. Tunneb huvi lugemise ja kirjutamise vastu. Tunneb Eesti rahvussümboleid ja nimetab neid. Oskab laulda mõnda eesti lastelaulu.</p>	<p>Reageerib korraldustele. Kuulab ja mõistab kõnet. Mõistab etteloetud teksti põhisisu. Mõistab esitatud küsimusi. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. Kõneleb õpitud sõnavara piires. Vastab küsimustele, esitab ise küsimusi. Teab peast mõnd eestikeelset luuletust, laulu. Hääldab oigesti uusi opitud sonu. Kasutab keelt koos opetajaga aktiivselt. Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti. Tunneb kirjapildis ära eestikeelsed sõnad. Loeb lihtsamat eestikeelset teksti. Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi. Tunneb ära eesti rahvarõivad.</p>

16. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Õppekava uuendamine ja muutmine toimub alljärgnevatel põhjustel:

- seaduse ja omavalitsuse määruste muutumisel;
- parendamise eesmärgil ja uute ettepanekute tegemisel.

Lasteaia õppekava arendavad lasteasutuse pedagoogid, kaasates vanemaid.

Lasteaia õppekava kinnitab direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

16.1 Õppekava muudatused

- Õppekava muudatus: pedagoogilise nõukogu otsus 1-5/01, 12.09.2019, osas
- **7. Lapse arengu hindamise põhimõtted ja korraldus** (Lisa 4)
- Õppekavas muudatus: seoses uue 2020-2023õa. lasteaia arengukavaga, mis kehtib alatest 01.09.2020 Kohtla-Järve Linnavalitsuse määrus nr 9, 11.08.2020, osades:
 - **1. Liik ja eripära;**
 - **2. Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid;**
 - **10. Mina ja tervis.**
 - **14. Keskkonnaharidus. Õuesõppe osa**
- **KOOLIVALMIDUSE KAART** (Lisa 2) on muutunud kk 1-10/10 30.03.2021 alusel.
- Õppekava muudatus: pedagoogilise nõukogu otsus 1-5/01, 08.09.2021, lisatud osa 15.
projekt „Professionaalne eestikeelne rühmaõpetaja vene õppekeelelega rühmas“

Õppekavas muudatus: seoses uue 2023-2026õa. lasteaia arengukavaga, mis kehtib alatest 01.09.2023 Kohtla-Järve Linnavalitsuse määrus nr 11, 11. 09.2023.a osades:

- **1. Liik ja eripära;**
- **2. Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid.**